
Otto von Habsburg in Slovenci

Martin Marič*

1.01 Izvirni znanstveni članek
UDK 929Habsburg O. von, 94(4)"19":327

Martin Marič: Otto von Habsburg in Slovenci. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 87=52(2016), 3, str. 85–121

Članek govori o zadnjem avstro-ogrskem prestolonasledniku, politiku, pisatelju, pravičniku in Evropejcu Ottu von Habsburgu in njegovem vplivu na Slovenijo. S Slovenci je bil Otto von Habsburg zaznamovan že kot otrok, ko je postal imejitelj oz. pokrovitelj 17. ljubljanskega pešpolka, ki se je po njem imenoval cesarjeviči. V času Kraljevine Jugoslavije je bil nezaželena oseba, saj so v njem videli restavratorja stare monarhije. Podobno je bilo v času druge svetovne vojne. Politična vizija Otta von Habsburga po drugi svetovni vojni je bila združitev Evrope. To si je prizadeval kot evropski poslanec ter kot predsednik Panevropske unije. V 80. letih je postal glasen podpornik osamosvojitve republik Jugoslavije. Njegova zasluga je bila, da je France Bučar o stanju v Jugoslaviji poročal v Evropskem parlamentu. S svojim političnim vplivom in svojim imenom je osebno pomagal in se zavzemal za osamosvojitve Slovenije ter za njeno kasnejšo vključitev v Evropsko unijo.

Ključne besede: Otto von Habsburg, nacizem, Avstro-Ogrska, Slovenija, France Bučar, osamosvajanje, Evropska unija, Panevropska unija

1.01 Original Scientific Article
UDC 929Habsburg O. von, 94(4)"19":327

Martin Marič: Otto von Habsburg and Slovenes. Review for History and Ethnography, Maribor 87=52(2016), 3, pp. 85–121

The treatise discusses the last Austria-Hungary heir to the throne, politician, writer, righteous man and European, Otto von Habsburg, and his influence on Slovenia. Slovenia influenced Otto von Habsburg already as a child, when he became the holder or patron of the 17th Ljubljana infantry regiment, which was named after him as em-

* Martin Marič, profesor geografije in zgodovine, Trate 51, 2213 Zgornja Velka, Slovenija, maric.tine@gmail.com

peror's sons. He was persona non grata in the times of Kingdom of Yugoslavia, for he was regarded as restorer of the old monarchy. It was no different during World War II. A unified Europe was Otto von Habsburg's political vision after World War II. As Member of the European Parliament and as President of the International Paneuropean Union he was trying to reach this goal. In 1980ies he became an avid supporter of independences of the Yugoslav republics. It was by Otto von Habsburg's merit that France Bučar could report on situation in Yugoslavia in the European parliament. With his political influence and his name, he personally helped and supported the independence of Slovenia and its future membership in the European Union.

Key words: Otto von Habsburg, Nazism, Austria-Hungary, Slovenia, France Bučar, independence, European Union, Paneuropean Union

ŽIVLJENJE OTTA VON HABSBURGA IN NJEGOVA POVEZAVA S SLOVENIJO

Habsburško vladarsko hišo so konec 19. in v začetku 20. stoletja prizadele različne tragedije. Ostareli cesar Franc Jožef je ostal brez brata Maksimiljana, ki so ga ubili v Mehiki (1867). V zakonu z Elizabeto so se mu rodili hči Zofija, ki je hitro umrla, hči Gizela (1856–1932), sin Rudolf (1858–1889), ki je v še danes ne povsem jasnih okoliščinah naredil samomor, ter Marija Valerija (1868–1924). Leta 1896 je nesrečno umrl tudi cesarjev brat in prestolonaslednik Karel Ludvik, zato je prestolonaslednik postal njegov najstarejši sin Franc Ferdinand, katerega zgodovinska podoba je dobro znana. Po poroki z Zofijo Chotek in določilom morganatičnega zakona potomci Franca Ferdinanda niso mogli postati prestolonasledniki. Drugi v vrsti za prestol je tako postal njegov mlajši brat Oton, ki je zaradi svojega promiskuitetnega načina življenja umrl že leta 1906. Naslednji v vrsti za prestol je tako postal njegov 19-letni sin Karel Franc Jožef, ki se je leta 1911 poročil z Zito Bourbon-Parmsko, kar je bilo po godu tudi cesarju Francu Jožefu.¹

20. novembra 1912 se je Karlu Francu Jožefu ter Ziti rodil sin Otto Franc Jožef (krajše Otto), katerega ime je sicer bilo sestavljeno kar iz 17 imen, ki so počastila njegove prednike. Avstro-Ogrska je po Rudolfu zopet dobila kronskega princa in tretjega v vrsti za prestol. Franc Jožef je v njem videl svetlo prihodnost za monarhijo, v kateri bi po njegovem mnenju Otto vladal v zadnji četrtini 20. stoletja.²

¹ Eva Demmerle, *Habsburžani* (Ljubljana 2013), str. 208, 209 (dalje: Demmerle, *Habsburžani*); Gordon Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor: The Life and Times of Otto von Habsburg* (London-New York 2003), str. 15–17 (dalje: Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*); Andrej Rahten, *Prestolonaslednikova smrt: po sledeh slovenskih interpretacij sarajevskega atentata* (Ljubljana 2014), str. 22, 23; E. H. P. Corfunke, *Zita-Kaiserin von Österreich, Königin von Ungarn* (Dunaj-Köln-Graz 1986), str. 25–31 (dalje: Corfunke, *Zita*).

² Stephan Baier in Eva Demmerle, *Otto von Habsburg – životopis* (Zagreb 2005), str. 29–32 (dalje: Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*); Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*,

O rojstvu tretjega v vrsti za habsburški prestol je pisal tudi *Slovenec*, ki je poročal o tem, da bo njegov krstni boter sam cesar oziroma njegov zastopnik Franc Ferdinand.³

Slika 1 in 2: Cesar Franc Jožef s prestolonaslednikom Karlom ter njegovim sinom, kronskim princem Ottom (<http://www.ottovonhabsburg.org/medien/img/Kinder-VSKK.jpg>, 22. 11. 2016); Cesarski par s sinom Ottom na pogrebu cesarja Franca Jožefa. (<http://www.ottovonhabsburg.org/medien/img/TrauerzugFJ.jpg>, 22. 11. 2016)

Dogodki, ki so se odvijali kmalu po rojstvu kronskega princa, pa so življenjsko pot Otta von Habsburga povsem spremenili. 28. junija 1914 se je z atentatom na Franca Ferdinanda zanetil tok dogodkov, ki so vodili v prvo svetovno vojno ter spremenili politično podobo Evrope ter sveta. Otto je po smrti Franca Ferdinanda postal drugi v vrsti za avstro-ogrski prestol, po smrti ostarelega cesarja Franca Jožefa leta 1916 pa je postal prestolonaslednik, saj je postal cesar Ottov oče Karel. Na pogrebu Franca Jožefa se je Otto v spremstvu matere in očeta prvič pojavil v javnosti. Odet v bela oblačila je bil posebitev svetle prihodnosti. Časnik *Slovenec* je zapisal: »Srčkani zlatolasek je vzbudil splošno pozornost.«⁴

Otto von Habsburg je postal s slovenskim narodom povezan že v svoji rani mladosti. V času tretjega leta vojne, leta 1916, je Avstro-Ogrsko in s tem tudi Slovenijo prizadela vest, da je umrl cesar Franc Jožef. V teh dneh je vojaško enoto 17. ljubljanskega polka, imenovano tudi »Kranjski Janezi«, ki je ime dobila zato, ker so se v tem polku borili v večini slovenski fantje in moški, doletela novica o smrti njenega imejitelja. Imejitelj ali imetnik je bil znana

str. 24.

³ »Vesel dogodek v cesarski hiši«, *Slovenec*, 20. november 1912, št 267, str. 3; »Vesel dogodek v cesarski hiši«, *Slovenski narod*, 20. november 1912, št 267, str. 3.

⁴ »Dunajsko prebivalstvo prvič videlo malega prestolonaslednika«, *Slovenec*, 2. december 1916, še 276, str. 2.

oseba, po kateri je bila v Avstro-Ogrski poimenovana vojaška enota in je bil na neki način pokrovitelj vojaške enote. Imetnik ljubljanskega polka je bil upokojeni general Hugo Milde von Helfenstein, ki je bil pokopan 22. novembra, torej le dan po smrti Franca Jožefa. Novi cesar Karel je presenetil slovensko javnost, ko je v vsej kopici dela in priprav na cesarjev pogreb obvestil, da je izbral novega imetnika polka, in sicer je bil to njegov prvorojenec in prestolonaslednik Otto.⁵

Časnik *Slovenec* je na naslovnici objavil novico, v kateri je cesar sporočil: »Hočem, da moj prvorojenec, ki mi ga je darovala božja milost, pripada od zdaj dalje moji vrli, junaški vojni sili in ga imenujem vrhovnim imejiteljem mojega pešpolka št. 17, ki bo nosil od zdaj dalje ime Cesarjevič (Kronprinz).«⁶ Ob tem je *Slovenec* izrazil izredno zadovoljstvo, da je cesar že v prvih dneh vladanja izkazal čast Slovincem in njihovim vojakom, ki so bili pogumni in železni bojevniki. Po mnenju časnika je cesar, ki je bil prvič v Ljubljani leta 1914, prepoznal kvalitete slovenskih vojakov, ki so bili vedno neomajni bojevniki cesarja, in jim je zato poklonil čast imeti ime po njegovem sinu in prestolonasledniku Ottu.⁷

V Sloveniji, predvsem na Kranjskem, je bilo po poročanju *Slovenca* zaznati veselje ob imenovanju ljubljanskega polka po mladem prestolonasledniku Ottu oz. Francu Jožefu Ottu, kot so ga takrat imenovali. Svoje veselje in čestitke Ljubljani je v časniku objavil tudi Borojevič. Ljubljanski župan Ivan Tavčar pa je izrazil tudi hvaležnost, in sicer tako, da je hotel »cesarjevičem« podeliti srebrni rog, vendar je za dovoljenje prosil samega cesarja.⁸ Cesar Karel je hitro odgovoril na prošnjo Tavčarja po podelitvi srebrnega roga. Ob tem je še enkrat zapisal, da je dal sinovo ime temu polku zaradi junaštva in pripadnosti ter dolžnosti cesarju. Ob tem se ni spomnil le vojakov tega polka, ampak tudi ostalih Kranjcev, ki so bili zvesti domovini.⁹

⁵ Andrej Mrak, »Navdušene koračnice za polk cesarjeviča Ota«, dostopno: <https://www.rtvsllo.si/kultura/razglednice-preteklosti/navdusene-koracnice-za-polk-cesarjevica-ota/296640>, 24. 1. 2016; Gregor Antoličič, »Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!«: izbruh prve svetovne vojne v habsburški monarhiji, *Studia Historica Slovenica*, let. 15 (2015), št. 2, str. 259–280.

⁶ »Cesar Karel odlikoval slovenske junake«, *Slovenec*, 28. november 1916, št. 273, str. 1.

⁷ Prav tam.

⁸ »Srebrna rogova domačima pešpolkoma«, *Slovenec*, 29. november 1916, št. 274, str. 2.

⁹ »Cesar Karel vnovič pohvalil sinove naše dežele«, *Slovenec*, 1. december 1916, št. 276, str. 4.

Slika 3: Otto von Habsburg na razglednici Maksima Gasparija leta 1917
(Vir: Andrej Mrak, »Navdušene koračnice za polk cesarjeviča Ota«, https://img.rtvsl.si/_up/upload/2012/11/25/64936739_12.jpg, 22. 11. 2016)

Slovcem se je v času obstoja Avstro-Ogrske mladi prestolonaslednik oz. cesarjevič vtisnil v spomin še toliko bolj zaradi njegove vloge imejitelja 17. ljubljanskega polka in njegove podobe, ki je krasila in bila prepoznavni znak tega »slovenskega polka«. V čast polku cesarjeviča je bilo napisanih in uglasbenih celo nekaj pesmi.¹⁰

Otto se je iz otroštva spominjal svojega polka cesarjevičev iz Ljubljane, in kot je sam dejal, so bili to zelo lepi spomini. Von Habsburg se je kot otrok prav preko svojega ljubljanskega polka zavedal naroda Slovencev, vendar mu je bilo žal, da se ni naučil slovenskega jezika.¹¹

Ob pogovoru za časnik *Delo* je Habsburg še dejal, da je kot pokrovitelj ljubljanskega polka čutil osebno vez s Slovenci. S pripadniki tega regimenta oz. polka je po njegovih besedah ohranil stike vse do druge svetovne vojne.¹²

Ob obisku dr. Franceta Bučarja in ekipe RTV Slovenija leta 2008 je Habsburga na njegovem domu v Pöckingu spremljalo tudi društvo za zgodovino prve svetovne vojne. Ottu so ob tem dogodku poklonili relief triletnega cesarjeviča Otta. Ta podoba je bila med vojaki polka kot tudi Slovenci prepoznaven znak cesarjeviča Otta v času prve svetovne vojne. Tudi društvo 17. pehotnega polka Kranjskih Janezov je v oblačilih regimenta v postroju

¹⁰ Andrej Mrak, »Navdušene koračnice za polk cesarjeviča Ota«, dostopno: <https://www.rtvsl.si/kultura/razglednice-preteklosti/navdusene-koracnice-za-polk-cesarjevica-ota/296640>, 24. 1. 2016.

¹¹ Rosvita Pesek, Njegovo visočanstvo: Otto von Habsburg (pogovorna oddaja), dostopno na: <http://4d.rtvsl.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-informativni-program/110787278>., 21. 1. 2016.

¹² Anton Rupnik, »Slovenija most za Evropo«, *Delo*, 21. januar 1991, št. 16, str. 9.

pozdravilo njihovega takrat še živečega imejitelja. Ponazoritveno skupino iz društva IR 17 je na zasebni avdienci v Pöckingu sprejel Otto von Habsburg in jim podelil medalje.¹³

Otto in njegovi bratje in sestre so bili v času vojne dokaj izolirani od vojnega dogajanja. Prizadevanja cesarja Karla, da bi reorganiziral državo ter čim hitreje sklenil mirovni sporazum, niso bila realizirana oz. so propadla zaradi različnih vzrokov. Avstro-Ogrska je zaradi nacionalnih nasprotij in poraza centralnih sil jeseni leta 1918 razpadla. Cesar se je moral odpovedati svoji politični vlogi v Avstriji, nezaželen pa je postal pri vseh novih narodnih državah.¹⁴

Ob koncu prve svetovne vojne in odločenosti slovenske politike, da se odcepi od Avstro-Ogrske monarhije, se je pretrgala tudi vez med Slovenci ter cesarjem Karlom in njegovim sinom Ottom. Slednji se je nekaj desetletij kasneje spominjal, da je po njegovem mnenju Anton Korošec naredil napako, ko je slovenski prostor vezal na jugoslovanskega oz. na srbsko prevlado.¹⁵

Cesarska družina se je znašla na begu, sprva so bili na lovskem dvorcu Eckartsau v Avstriji, kjer so hitro postali nezaželeni in so bili s pomočjo britanskih vojakov z vlakom prepeljani v Švico. Ob tem dogodku je cesar dejal: »Pred 700 leti so moji predniki prišli iz Švice v Avstrijo, sedaj se po tej poti vračam nazaj.«¹⁶

V švicarski emigraciji je Otto bolje spoznal svojega očeta, ki je sedaj zanj imel več časa in bdel nad njegovim učenjem ter mu predajal svoje življenjske nazore. Po izgubi prestola je kralj Karel dvakrat neuspešno poizkusil prevzeti oblast na Madžarskem. Po drugem neuspelem poskusu so tiho podporo Karlu odpovedali tudi Francozi, Švicarji pa ga niso bili več pripravljeni sprejeti nazaj. Britanci so priprti kraljevi par želeli čim prej odpeljati iz Madžarske, zato so ju preko Donave in Sredozemskega morja izgnali na atlantski otok Madeiro, kamor so kasneje prispeli tudi otroci.¹⁷

Tam je družina Otta von Habsburga živela v skromnih razmerah, saj so ostali brez finančnih sredstev. Tega obdobja se je Otto kljub pomanjkanju zelo

¹³ Rosvita Pesek, Njegovo visočanstvo: Otto von Habsburg (pogovorna oddaja), dostopno: <http://4d.rtvsl.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-informativni-program/110787278>., 21. 1. 2016; Rosvita Pesek, Bučar (Celovec 2016), str. 154, 155 (dalje: Pesek, Bučar); Zgodovinsko društvo IR 17, dostopno: <http://www.ir-17.com/podelitev-prapora/>, 24. 1. 2016.

¹⁴ Gordon Brook-Shepherd, Poslednji Habsburžan (Ljubljana 1972), str. 127–145 (dalje: Brook-Shepherd, Poslednji Habsburžan).

¹⁵ Erich Feigl, *Otto von Habsburg-Profil eines Lebens* (Wien-München 1992), str. 19 (dalje: Feigl, Profil eines Lebens).

¹⁶ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 59.

¹⁷ Brook-Shepherd, *Poslednji Habsburžan*, str. 72–209; Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 54, 55.

rad spominjal, saj mu je tam oče predal svoje življenjske nazore in smernice, ki so temeljile na strpnosti in spoštovanju vseh ljudi ne glede na narodnost. Slabe življenjske razmere in psihični napor pa so skrhalo zdravje cesarja Karla, ki je zbolel za pljučnico in na Madeiri umrl. Njegovi smrti je prisostvoval tudi njegov najstarejši sin Otto, saj je mati Zita želela, da se mora bodoči cesar spoprijeti tudi s takšnim žalostnim dogodkom. Ob smrtni postelji je Otto moral priseči, da bo do svojih narodov enako dober vladar, kot je bil oče.¹⁸

Po smrti očeta je zatočišče družini Habsburg nudil španski kralj. Junija 1923 so se preselili v baskovsko vasico Lequitio, kjer je Otto odraščal in kjer se je šolal po zahtevnem avstrijskem in madžarskem učnem programu. Leta 1929 pa so se zaradi politične napetosti v državi preselili v Belgijo, kjer se je Otto vpisal na univerzo v kraju Leuven.¹⁹

Leta 1930 je Otto von Habsburg postal polnoleten in tako je postal legitimni vladar habsburške dinastije. V tem času se je v Avstriji krepilo restavracijsko gibanje, ki je na čelu države hotelo mladega Otta von Habsburga.²⁰ O podeljevanju naziva častnega občana v številnih avstrijskih občinah je pisal tudi časnik *Slovenec*, ki je poročal o tem, da je kar 60 % občin podelilo ta naziv Ottu. Po mnenju novinarja je restavracijsko gibanje v Avstriji bilo vodeno s strani aristokratov in generalov, vendar je bilo v manjšini.²¹ Tudi v Jugoslaviji je pred restavracijo Habsburžanov vladal strah, kar je bil tudi eden izmed razlogov za nastanek Male antante (politična zveza Jugoslavije, Češkoslovaške in Romunije). Leta 1935 so državniki članic Male antante sklenili, da ne bodo dopustili restavracije Habsburžanov, saj bi to pomenilo nemire v regiji. Šele leta 1937 je jugoslovanska politika spoznala, da so možnosti za vladanje Otta von Habsburga majhne ter da nevarnost za nemire v regiji ne gre iskati v Avstriji, temveč Nemčiji.²²

Otto von Habsburg je v tem času zelo uspešno študiral in obiskoval različna predavanja prava, zgodovine, političnih znanosti, filozofije, ekonomije, kmetijstva, bankirstva, socialnega skrbstva ... Bil je mnenja, da je pred njim velika odgovornost in da nikoli ne bo vedel preveč. Tako tudi ni presenetljivo,

¹⁸ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 68; Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 63, 70–72.

¹⁹ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg* str. 71–73.

²⁰ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 77–79, Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 86, 87.

²¹ »Princ Oton častni občan že treh petin občin«, *Slovenec*, 14. julij 1935, št. 159a, str. 2.

²² Milan Vanku, *Mala antanta 1920–1938* (Užice 1969), str. 14–18 in 123, 124 (dalje: Vanku, *Mala antanta*); Arnold Suppan, *Jugoslawien und Österreich 1918–1938* (Dunaj 1996), str. 1167; »Sklepi MZ in evropski položaj«, *Slovenec*, 1. september 1935, št. 200, str. 1.

da je doktoriral s 23. leti. Pri profesorjih je bil označen kot inteligen in nadarjen mladenič.²³

Otto je kasneje priznal, da so se v začetnih letih pregnanstva skupaj z družino borili za restavracijo, vendar je kasneje to preraslo v odgovornost do narodov, ki so jim vladali njegovi predniki.²⁴

Politično delovanje Otta von Habsburga se je začelo spreminjati z vzponom nacizma. V tej ideologiji je kritičen in razgledan Habsburg prepoznal nevarnost za Evropo, še preden je Hitler prišel na oblast. Otto von Habsburg je do tega spoznanja prišel, ko je kupil Hitlerjev *Mein Kampf* (Moj boj) ter ga temeljito preučil. V knjigi je Hitler ostro obsodil tudi Habsburžane, ki jih je dolžil izdajstva nemškega naroda in prevelike strpnost do Slovanov. Knjigo je Otto označil kot sovražno, po njegovem mnenju je bila napisana zelo slabo, in sarkastično je pripomnil, da bi ji zlahka bilo naslov »Moj boj z nemškim jezikom«.²⁵

Pozimi leta 1932/1933 je za potrebe doktorata odpotoval v Nemčijo, kjer je na shodu Hitlerja tudi videl, vendar je srečanje z njim dvakrat odklonil, saj bi po njegovem mnenju Hitler to hitro lahko izkoristil v propagandne namene. Se pa je srečal s predsednikom Hindenburgom, s katerim sta govorila o preteklosti. Kasneje je Habsburg dejal, da bi bil pogovor s Hitlerjem verjetno edini zanimiv pogovor, ki se mu je izognil.²⁶

Zavrnitve in Habsburgove kritike nacionalsocializma v Avstriji pa Hitler ni prenesel in je leta 1933 naročil aretacijo Habsburga, ki so ga med tem nemški časopisi žalili.²⁷

Delovanje Otta von Habsburga se je v tem času osredotočalo na Avstrijo in na morebitno vrnitev Habsburžanov, toda prav v tem času so nacisti v puču ubili avstrijskega kanclerja Dolfussa. Novi kancler je bil Habsburgu naklonjen, vendar se je bal intervencije Male antante ter Nemčije, če bi se Otto vrnil. Na sestanku med Habsburgom ter Schuschniggom je Otto pozval kanclerja, naj se proti nacizmu bori z vsemi sredstvi, kar pa slednjemu ni uspelo. Otto von Habsburg je bil pripravljen sprejeti vlogo kanclerja ter se upreti naraščajočemu vplivu nacistov. V pismu kanclerju je dejal: »... v kolikor se vam zdi, da

²³ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 73, 74.

²⁴ Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 68.

²⁵ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 81, 82.

²⁶ M. Fleischhacker, C. Ultsch, »Otto Habsburg: Ich habe sie alle gekannt«, *Die Presse*, 9. november 2007, dostopno: http://diepresse.com/home/panorama/oesterreich/342228/Otto-Habsburg_Ich-habe-sie-alle-gekannt, 22. 1. 2016; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 83, 84.

²⁷ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 85; Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 81; Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 27; U. Kulke, F. Müller, »Der kaiserliche Strippenzieher«, *Die Welt*, 28. junij 2007, dostopno: <http://www.welt.de/politik/article980984/Der-kaiserliche-Strippenzieher.html>, 27. 1. 2016).

ne zmorete pritiskov Nemcev, vas prosim, da na mene prenesete vse dolžnosti kanclerja. Odločen sem iti do konca za zaščito naroda in države in mislim, da bom našel podporo tudi pri ljudstvu. Zaradi dolgotrajnih postopkov pri priznavanju zahodnih sil tokrat ne mislim na restavracijo monarhije.«²⁸

Ottu je bila v prvem planu svobodna in neodvisna Avstrija, česar pa Schuschniggu ni uspelo doseči, saj je Hitler Avstrijo pripojil Nemčiji. Habsburg je kasneje dejal, da se je bil pripravljen boriti za Avstrijo tudi za ceno svoje smrti, kar bi se po vsej verjetnosti zgodilo, saj je bila Avstrija vojaško prešibka za mogočen nemški vojni stroj.²⁹

Otto je svoje delovanje proti nacizmu in za Avstrijo nadaljeval v Franciji, kjer se je povezal s francoskimi politiki. Neuspešno je koordiniral tudi odporiško gibanje v Avstriji. Prav tako je neuspešno skušal povezati emigrantske avstrijske politike v enotno politično telo, saj so bile politične prepreke med njimi prevelike. V tem obdobju se je povezal tudi z ustanoviteljem Panevropskega gibanja Richardom Coudenhove-Kalergijem.³⁰

Habsburg je stik navezal tudi z ameriškim predsednikom Rooseveltom, leta 1940 ga je tudi obiskal. Predsedniku Rooseveltu je predstavil svetovno nevarnost Nemčije, zavzel se je za Avstrijo, Madžarsko ter Hrvaško. Predstavil je tudi vizijo ustanovitve Podonavske federacije, kjer bi si narodi izbrali svojo ureditev. Roosevelt se je z ustanovitvijo te federacije strinjal, saj je videl v tej državi tampon za blažitev nemške ter ruske hegemonije. Med obiskom v ZDA je Otto spletel obširno mrežo poznanstev med kongresniki, senatorji, gospodarstveniki in cerkvenimi dostojanstveniki. Na drugi strani je v ZDA naletel na uporno delovanje močne organizacije češkoslovaškega predsednika Beneša, ki Habsburžanov ni maral.³¹

Ob vrnitvi v Evropo je Nemčija napadla Belgijo in Otto je bil z družino znova na begu. V Parizu je Habsburg v času napada Nemčije deloval z

²⁸ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 96–100; K. Schuschnigg, *Im Kampf gegen Hitler* (Dunaj-München 1988), str. 238, 239; W. Shiere, *Vzpon in padec Tretjega rajha* (Ljubljana 1969), str. 475–484.

²⁹ U. Kulke, F. Müller, »Der kaiserliche Strippenzieher«, *Die Welt*, 28. junij 2007, dostopno: <http://www.welt.de/politik/article980984/Der-kaiserliche-Strippenzieher.html>, 27. 1. 2016; V. Vinković, Intervju s Karlom Habsburgom, *Otto i Hrvati* (DVD) Sveznadar (Zadar 2013) (dalje: Vinković, *Otto i Hrvati*); Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 105.

³⁰ Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 100; Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 143, 144; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 118; Peter Pirker, *Gegen das Dritte Reich*, Kitab (Celovec 2010), str. 70, 77, 78.

³¹ Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 143–145; Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 112–115; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 119, 120.

ministrskim predsednikom Reynaudom, notranjim ministrom Mandelom, Charlesom de Gaullom in poljskim generalom Sikorskim.³²

Delovanje Otta von Habsburga tik pred kapitulacijo Francije je bilo zelo človekoljubno, saj je na Ottovo prošnjo portugalski konzul izdal več tisoč viz za politične nasprotnike nacizma. Po nekaterih ocenah naj bi Otto von Habsburg poskrbel za odhod več kot 15.000 Judov, komunistov in ostalih nasprotnikov nacizma iz Francije.³³

Po porazu Francije je Habsburg politični azil našel v ZDA, kjer je na različne načine deloval proti nacizmu in za države Srednje Evrope. Boril se je za enotno avstrijsko emigrantsko vlado, vendar se je pri Avstrijcih tako kot že prej v Parizu izrazila nesložnost. Večji politični uspeh je dosegel, ko so ZDA priznale Avstrijce kot zavezniški narod, ne pa kot sovražnike. Po njegovi zaslugi in posredovanju pri predsedniku Rooseveltu zavezniki dlje časa niso bombardirali avstrijskih mest. V Avstriji je bilo zaradi njegovega posredovanja manj žrtev ter škode zaradi zavezniških bombardiranj. Preko svojih zvez v Evropi si je Habsburg prizadeval za prestop Madžarske na stran zaveznikov, v čemer je Habsburga podpiral tudi Churchill.³⁴ Habsburg je že v času vojne imel vizijo za povojno ureditev Evrope, predvsem na območju Podonavja. Zavzemal se je za federacijo, na čelu katere bi bila zvezna oblast. Ta oblast bi imela nadzor nad gospodarsko ter zunanjo in obrambno politiko. Njegova zamisel je že v 40. letih spominjala na zasnovo in ureditev podobno EU.³⁵

Churchill in Roosevelt sta podpirala Podonavsko državo, v kateri bi jedro tvorila Avstrija, vendar so temu nasprotovali tako britanski zunanji minister Eden kot tudi Rooseveltovi proruski svetovalci.³⁶

Na povabilo Churchilla je Habsburg sodeloval na konferenci v Quebecu, kjer se je zavzemal za povojno ureditev Evrope in priznanje Avstrije kot prve nacistične žrtve. Opozoril je tudi na nevarnost sovjetizacije Avstrije in možnost prestopa Madžarske na stran zaveznikov. Habsburg ter Churchill pa se nista strinjala z vključitvijo Hrvaške v Podonavsko federacijo, saj je Churchill želel obnoviti Jugoslavijo.³⁷

³² Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 149.

³³ Demmerle, *Habsburžani*, str. 235; Baier in Demmerl, *Otto von Habsburg*, str. 126–128.

³⁴ Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 157–163; Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 131; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg* 140–146; Elizabeth Barker, *Churchill i Eden u ratu* (Zagreb 1980), str. 291, 293, 294 (dalje: Churchill i Eden).

³⁵ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg* str. 147, 148.

³⁶ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 150, 151; Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 150; Barker, *Churchill i Eden*, str. 292.

³⁷ University of Wisconsin Digital Collection; *The first Quebec Conference and related conversations at Hyde Park and Washington*, str. 1111–1113, dostopno: <http://digicoll.library.wisc.edu/cgi-bin/FRUS/FRUS-idx?id=FRUS.FRUS1943>, 23. 1. 2016; Churchill i Eden, str. 292.

Proti Ottu von Habsburgu so v ZDA delovali tudi nekateri slovenski politiki, ki so za njegovo vizijo Podonavske federacije izvedeli že poleti 1941. Iz korespondence med jugoslovanskim veleposlaništvom v Washingtonu ter veleposlaništvom v Buenos Airesu je vidno, da so jugoslovanskega veleposlanika v Argentini Izidorja Cankarja opozorili, da naj bi bila Habsburgova nova država le obnovljena Avstro-Ogrska. Pri tem pa je svetnik jugoslovanske ambasade, ki je sicer bil Slovenec (Vladimir Rybář), opozoril na velik vpliv Otta von Habsburga na predsednika Roosevelta. Podobna opažanja je Cankarju sporočil tudi Krek, ki je bil zaskrbljen, da bo Ottova nova država Sloveniji odtegnila Štajersko in Koroško. Nekdanji minister v Stojadinovičevi vladi Franc Snaj je Cankarju predstavil delovanje Otta von Habsburga in njegovih bratov za združeno Podonavje. Ob tem je povedal, da so nekateri slovenski politiki grajani, da se hočejo vrniti pod Avstrijo. Snaj je dejal, da to ni njihov cilj, da pa se avstrijski opciji ne smejo odreči.³⁸

Prav Snaj je v ZDA opozoril vplivnega ameriškega Slovenca Louisa Adamiča o povojni ureditvi Evrope, v kateri bi imel vlogo tudi Otto von Habsburg. Adamič je bil mnenja, da takšna ureditev ne bo prinesla miru, zato je začel proti Habsburgu politično delovati. Tako je Louis Adamič po objavi zemljevida evropske ureditve po vojni, ki so ga naredili na Univerzi Columbia, začel odločno ukrepati proti Habsburgu. Na tem zemljevidu se je ozemlje Slovenije znašlo pod Avstrijo, kar je zmotilo Adamiča, ki je Habsburga primerjal s kvistlingom. Adamič je organiziral slovenska društva in Slovence v ZDA, da so izrazili zahtevo po združenju Sloveniji. Ameriškemu državnemu sekretarju je poslal pismo, v katerem je opozarjal na reakcionarne sile Vatikana, poljske in madžarske aristokracije ter Otta von Habsburga. V pismu je vidno, da je bil dobro obveščen o povezavi Habsburga s politiki ZDA, saj mu je očital prevelik vpliv na ameriško politiko. Prav tako je Adamič odločno ukrepal proti ustanovitvi avstrijskega bataljona znotraj ameriške vojske. Bil je mnenja, da bodo v ta bataljon vpoklicali tudi Slovence, zato je ukrepal tako, da je napisal protestno pismo ženi predsednika Roosevelta. Ustanovitev avstrijskega bataljona pod pokroviteljstvom Habsburgov je tako propadla tudi zaradi nasprotovanja slovenskih ter jugoslovanskih organizacij.³⁹

Habsburg je bil mnenja, da so bili za rušenje njegovega delovanja v ZDA krivi predvsem Beneš ter Sovjetska zveza, ki je imela s Podonavjem že svoje

³⁸ Andrej Rahten, *Izidor Cankar: diplomat dveh Jugoslavij* (Ljubljana 2009), str. 102, 107, 108, 109.

³⁹ France Adamič, *Spomini in pričevanja o življenju Louisa Adamiča* (Ljubljana 1983), str. 108, 109, 110.

načrte, kar je bilo z moskovsko deklaracijo tudi nakazano, saj je končna usoda Avstrije bila odvisna od upora Avstrijcev proti nacizmu.⁴⁰

Habsburg je bil prisoten tudi na drugi konferenci v Quebecu, kjer so govorili predvsem o povojni ureditvi Podonavja in o možnosti sovjetizacije Madžarske. O Jugoslaviji je Roosevelt povedal, da je umetna država, ki bi se morala reorganizirati in federalistično preoblikovati, vendar natančnih načrtov ni podal.⁴¹

Roosevelt je Habsburga seznanil tudi s planom Morgenthau (povojni načrt razrušitve nemške industrije), ki pa ga Otto ni odobral in ga je imel za nečloveškega in nesmiselnega. Habsburgu gre tudi zasluga, da Avstrija ni bila razdeljena le na sovjetsko in anglo-ameriško okupacijsko cono. Bil je mnenja, da bi sovjetska zasedba Dunaja, Gradiščanske ter Štajerske pomenila sovjetizacijo Avstrije. Vztrajal je, da naj predsednik posreduje in Avstrijo razdeli na štiri cone, v kateri bi imel vpliv tudi de Gaulle, kar se je kasneje tudi zgodilo. Pogovarjal se je tudi s Churchillom in upal na njegovo podporo pri prestopu Madžarov na stran zaveznikov in s tem izogibu sovjetizacije Madžarske. Ta načrt je zaradi pronicanja informacij v javnost izgubil podporo pri Britancih. Po mnenju Habsburga prestop Madžarske na stran zaveznikov ni uspel tudi zaradi levičarsko usmerjene žene Roosevelta, ki je v komunizmu videla alternativo krščanstvu.⁴²

Habsburg se je jeseni 1944 vrnil v Evropo, kjer si je še dalje prizadeval rešiti Avstrijo in Madžarsko pred sovjetskim vplivom. Nekaj časa po drugi svetovni vojni je celo bival v Avstriji, vendar je bil hitro pregnan s strani predsednika (socialista) Karla Rennerja.⁴³

Po vojni se je Otto von Habsburg angažiral kot publicist in predavatelj. Prepotoval je domala cel svet ter se spoznal s številnimi voditelji držav, cerkvenimi dostojanstveniki in ljudmi s področja gospodarstva.

S svojim obširnim znanjem in prodornim ter vizionarskim umom je pisal za različne svetovne časopise. Tematika njegovih predavanj, kolumn in knjig je bila predvsem politika, v manjši meri pa tudi zgodovina ter potopisi. Napisal je več kot 30 knjig. V kolumnah je analitično obravnaval vpliv komunizma, borbe Zahoda ter Vzhoda, možnosti združitve Evrope, mirovnih vprašanj na

⁴⁰ Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 136; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 141, 155.

⁴¹ University of Wisconsin Digital Collection – United States Department of State / Foreign relations of the United States. Conference at Quebec, 1944, str. 367–369, dostopno: <http://digioll.library.wisc.edu/cgi-bin/FRUS/FRUS-idx?id=FRUS.FRUS1944>, 22. 1. 2016.

⁴² Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 158; U. Kulke, F. Müller, »Der kaiserliche Strippenzieher«, *Die Welt*, 28. junij 2007, dostopno: <http://www.welt.de/politik/article980984/Der-kaiserliche-Strippenzieher.html>, 27. 1. 2016; Barker, *Churchill i Eden*, str. 192.

⁴³ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 172, 173, 176.

kriznih žariščih in problematiki Podonavja. Njegovo mišljenje se je velikokrat zoperstavilo splošnemu mišljenju, zato so nekateri časopisi njegove kolumne tudi nehali objavljati. Habsburg je pravilno napovedal spor med Stalinom ter Mao Cetungom. Mnogim katoličanom se je zameril, saj je kot katoličan pisal o islamu ter se zavzemal za razumevanje islama in krščansko-muslimanski dialog. Bil je eden redkih nemuslimanov, ki je bil sprejet v Kraljevsko akademijo v Maroku, katere zasedanj se je redno udeleževal. Ob pisanju kolumn ter knjig pa je bil priznani predavatelj širom sveta. Med leti 1948 in 1966 le dve leti ni šel na predavanja po ZDA. Habsburg si je beležil, v koliko mestih ZDA je prespal, ter naštel kar 490 različnih mest. Na njegovem največjem predavanju v mestu Provo v Utahu je bilo zbranih kar 15.000 poslušalcev, v povprečju pa med 500 in 1000. Njegova predavanja so bila predvsem usmerjena v aktualno politiko, mirovno politiko ter komunizem v Evropi. Predavanja širom po svetu je prilagodil poslušalcem, predaval je v angleškem, francoskem, španskem, madžarskem ter nemškem jeziku. Tudi na predavanjih po Evropi je spoznal in navezal stik s številnimi politikami, predvsem se je približal politiki nemške stranke CSU. Habsburg je imel večkratne pogovore tudi z Robertom Schumanom, francoskim državnikom, ki je bil pobudnik združevanja Evrope. Otto von Habsburg se je spominjal, da je Schumanu svetoval, naj se Evropa združuje po kulturnem načelu, ne pa po gospodarskem. Kasneje je bil vesel, da ga Schuman ni upošteval, saj bi se Evropa težje združila po kulturnem načelu. V tem obdobju so zanimivi tudi Habsburgovi obiski ter sestanki z nekdanjim italijanskim, bolgarskim ter jugoslovanskim kraljem. Habsburg pa ni želel biti zgolj predavatelj in kolumnist ter pisatelj. Njegov cilj, ki mu je bil namenjen že z rojstvom, pa je bilo udejstvovanje v politiki.⁴⁴

Habsburgovo predavanje na srečanju finančnikov Renske pokrajine ga je povežalo z nemškim kanclerjem Adenauerjem, ki je v njem videl politični potencial. Prav tako je bil Habsburg še iz otroštva in sorodstvenih vezi s španskim dvorom navezan na Španijo, ki ji je v tem času vladal diktator Franco. Habsburg je bil hvaležen Francu, da je ta na njegovo prigovarjanje ob začetku druge svetovne vojne pustil bežati komunističnim in judovskim beguncem čez ozemlje Španije. Cilj Habsburga je bil Španijo čim hitreje pritegniti k zahodnim državam. Prav Ottovo delovanje za Španijo je v Španiji sprožilo gibanje, ki je hotelo Habsburga ustoličiti za španskega kralja. Za tem gibanjem je stal prav Franco, ki ni želel republike, prav tako pa ni želel ustoličiti Burbonov, ki jih je imel za preveč liberalne. Habsburg je zavrnil to ponudbo

⁴⁴ Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 178; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 177–203.

z odgovorom, da so Habsburžani že bili španski kralji ter da se njegovo delovanje posveča Srednji Evropi.⁴⁵

Habsburga so velikokrat označevali kot pripadnika tajnih društev (npr. prostozidarjev, vatikanska tajna družba ...), kar njegovi sodelavci in družina zanikajo. Po mnenju Baierja je bilo najbolj tajno društvo, v katerem je deloval Otto von Habsburg, CEDI, vendar je bilo delovanje tega društva javno dokumentirano.⁴⁶

Centre Europeen de Documentation et d'Information (CEDI) oz. Evropski dokumentacijski in informacijski center je bil osnovan po že prej omenjenem evharističnem kongresu. Ustanovljen je bil leta 1952 na univerzi v Santanderju, letna srečanja pa so potekala v Estorilu pri Madridu. To je bilo društvo krščansko-demokratskih konservativnih politikov, piscev in znanstvenikov, ki so hoteli čimprejšnje združevanje Evrope ter prekinitvev izoliranosti Španije in njeno integracijo v združeno Evropo. V naslednjih letih se je ustanovilo 12 nacionalnih centrov v evropskih državah, ki so bila pod okriljem mednarodnega sveta CEDI. Otto von Habsburg je bil prvi predsednik CEDI-ja in od leta 1960 častni predsednik. Z mednarodnim razvojem CEDI-ja je v tej organizaciji bilo tudi veliko število evropskih diplomatov ter gospodarstvenikov. Službeni cilj CEDI-ja je postal vzpostavljanje kontaktov in sodelovanje med vodečimi evropskimi osebnostmi na področju politike gospodarstva ter religije. Levica pa je v CEDI-ju videla grožnjo za vzpostavitev desnih katoliških vlad.⁴⁷

Habsburg je o tem sumu dejal, da je CEDI nedvomno imel veliko politično moč. Kontakti v CEDI-ju oz. vezi, ki so se ustvarile so pomagale Charlesu de Gaullu, da se je leta 1959 v kritičnem obdobju vstaje v Alžiriji vrnil na oblast v Franciji.⁴⁸

Habsburga so predvsem levičarski politiki predstavljali kot politika, ki ima dobre zveze z Vatikanom, s katerim naj bi pripravljali zarote. Habsburgovo splošno znanje ter prepričanja so ga res zblížala z Vatikanom, vendar ni bilo nikakršne zarote. Otto von Habsburg je bil na avdiencah pri različnih papežih (od Pija XII, Janeza XXIII, Pavla VI ter Janeza Pavla II). Res pa je, da je bil Habsburg ena ključnih figur, da Francija pod De Gaulleom ni ustanovila lastne nacionalne Cerkve. Pri tem je pomagal nunciju Roncalliju (kasnejšemu papežu Janezu XXIII) vzpostaviti številne kontakte v Franciji, da se ta država ni odrekla cerkveni oblasti v Vatikanu. Papež Janez XXIII je zakonca Habsburg povabil tudi na začetek Drugega vaticanskega koncila, ki je pomenil

⁴⁵ Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 35; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 208, 209; Vinković, izjava Stephana Baierja, *Otto i Hrvati* (DVD).

⁴⁶ Vinković, izjava Stephana Baierja, *Otto i Hrvati* (DVD).

⁴⁷ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 212.

⁴⁸ Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 184.

modernizacijo Cerkve. Na tem dogodku je Habsburg imel številne pogovore s cerkvenimi dostojanstveniki.⁴⁹

Treba je omeniti, da je Otto von Habsburg leta 1950 spoznal tudi svojo življenjsko sopotnico Regino von Sachsen-Meiningen, s katero se je z veliko poroko, polno habsburške ter lotarinške simbolike poročil leta 1951 v Nancyju. Rodilo se jima je 5 hčera ter sinova Karl in Georg. Prav zaradi potomstva je Otto želel svojo družino spet pripeljati v Avstrijo, kar pa mu je onemogočal zakon, ki je prepovedoval prihod Otta in njegovih potomcev.⁵⁰

Otto je začel pravno bitko že leta 1954, ko mu niso odobrili državljanstva. Leta 1958 je naznanil, da bo spoštoval avstrijske zakone, vendar se je vladajoča desnica zbala, da bi vrnitev zaostрила politične razmere. Predvsem je Habsburgovemu povratku nasprotovala levica (SPÖ). Otto von Habsburg se je maja 1961 po rojstvu sina Karla javno odrekel prestolu ter pripadnosti dinastiji, čemur je nasprotovala predvsem njegova mati. Za to potezo se je odločil tudi zaradi evropske vizije povezovanja, ki jo je v sebi nosil že od druge svetovne vojne. Naziv prestolonaslednika bi bil po njegovem mnenju v konfliktu z interesi združevanja Evrope, za katero se je boril.⁵¹

Vendar tudi ta poteza ni zadoščala, da bi se Habsburg lahko vrnil v Avstrijo. Njegova zadeva se je po številnih političnih zapletih selila iz Ustavnega sodišča na Upravno sodišče Avstrije. V avstrijski koaliciji (SPÖ-ÖVP) je zaradi vprašanja Habsburg prišlo do velikih nesoglasij in do razpada velike koalicije. Upravno sodišče je leta 1963 dosodilo, da se Habsburg lahko vrne v Avstrijo, vendar socialisti (SPÖ) in svobodnjaki (FPÖ) tega sklepa niso sprejeli. Habsburg je po številnih notranjeavstrijskih pretresih potni list dobil komaj poleti 1966. Avstrijo je prvič obiskal zadnjega oktobra 1966, ko je obiskal grob nadvojvode Evgena.⁵²

Otto von Habsburg je svoje evropske načrte začel uresničevati znotraj Panevropske unije, katere ustanovitelj in predsednik je bil R. Coudenhove-Kalergi. Leta 1956 je imel Habsburg na kongresu v Baden-Badnu predavanje o Evropi in Podonavju, leto kasneje je že bil izbran v glavni svet Panevropske. Leta 1960 ga predsednik Coudenhove-Kalergi pooblastil za naslednika svoje

⁴⁹ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 201, 202.

⁵⁰ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg* str. 180–191.

⁵¹ Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor*, str. 181, 182; Corfunke, *Zita*, str. 200, 201; Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 232–234.

⁵² P. Dusek, E. Weinzierl, A. Pelinka, *Zeitgeschichte im Aufriss-Österreich seit 1918, 50 Jahre Zweite Republik*, (Dunaj 1995), str. 238, 275, Feigl, *Profil eines Lebens*, str. 208, Baier in Demmerl, *Otto von Habsburg*, str. 236–244 in 250–254; *Habsburžani*, str. 238; M. Mutschlechner, »The Habsburg Crisis«, *Die Welt der Habsburger*, dostopno: <http://www.habsburger.net/en/chapter/habsburg-crisis>, 21. 1. 2016; več o nadvojvodi Evgenu v: Gregor Antoličič, *Nadvojvoda Evgen 1863–1954, Prispevki za novejšo zgodovino*, let. 55 (2015), št. 2, str. 199–213.

vizije in bodočega predsednika. To nalogo mu je zaupal zaradi njegove svetovljanskosti, identificiranja z več državami ter zaradi podobnih političnih prepričanj. Habsburg je po smrti Coudenhove-Kalergija prevzel Panevropo in načrtoval cilje, ki so vodili k združevanju Evrope, ki naj bi služila ljudem in bi bila obramba svobode. Njegov cilj je bil v Evropo vključiti tudi države, ki so po konferenci na Jalti spadale pod sovjetsko vplivno cono. Že v 70. letih je bil mnenja, da se bo vzhodni blok zlomil, zato je bil pripravljen na združevanje Vzhodnoevropejcev v močno Evropsko skupnost. Bil je mnenja, da je le združena Evropa zmožna pozitivnega razvoja. Zavzemal se je za načelo subsidiarnosti in socialne Evrope, ki bi se distancirala od socializma. Habsburg je bil mnenja, da Evropa brez krščanstva ne more obstajati in je že v 70. letih napovedal demografsko krizo Evrope. Panevropska unija je delovala protikomunistično in se ni strinjala z zblíževanjem evropske politike s komunizmom. Njegovo mnenje je bilo, da Evropa ne more sodelovati s sistemom, ki krati pravico svobode. V tem času je panevropsko gibanje začelo navezovati stik z demokratičnimi gibanji v vzhodni in srednji Evropi.⁵³

Dogodek, ki je simbolično nakazal padec železne zaves, je bil piknik v Sopronu poleti 1989, katerega glavni sponzor je bil Otto von Habsburg. Na tem pikniku je več kot 600 državljanov NDR izkoristilo simbolično odprtje meje med Avstrijo in Madžarsko ter prebегnilo na zahod.⁵⁴

Kljub svojemu panevropskemu političnemu delovanju se je Habsburg v 70. letih vedno bolj poglobljal v bavarsko in nemško politiko. Njegovo politično delovanje ga je zblížalo z bavarsko Krščansko socialno unijo (CSU). Svetovali so mu, naj se udeleži prvih neposrednih volitev v Evropski parlament, vendar je obstajala težava pri pridobitvi nemškega državljanstva, ki ga je kljub protestom levice v Avstriji in Nemčiji pridobil. Leta 1979 je bil tako nekdanji prestolonaslednik Avstrije demokratično izvoljen v Evropski parlament na listi stranke CSU, kjer je deloval kar 20 let. V parlamentu je bil izredno marljiv in kritičen poslanec, ki ni prizanašal lenim in neangažiranim politikom, tudi če so bili iz iste stranke. Po drugi strani pa je bil pripravljen na dialog in konstruktivno delo s političnimi nasprotniki. V parlamentu, kjer se delo odvija po odborih, je bil član Političnega odbora in namestni član Odbora za

⁵³ Baier in Demmerle, Otto von Habsburg, str. 281–306; Paneuropa history, dostopno na: <http://www.paneuropa.org/>, 23. 2. 2015.

⁵⁴ Demmerle, *Habsburžani*, str. 240, 241; Uncrowned Emperor, str. 191, 192; Otto von Habsburg, str. 368–370; »Dvajset let od piknika, ki je odgrnil železno zaveso«, STA, 19. avgust 2009, dostopno: <https://www.sta.si/1418622/dvajset-let-od-piknika-ki-je-odgrnil-zelezno-zaveso?q=ott,von,habsbugrrg>, 22. 1. 2016; U. Červek, »Piknik, ki je natrgal železno zaveso«, *Delo*, 19. avgust 2009, dostopno: <http://www.delo.si/svet/evropa/piknik-ki-je-natrgal-zelezno-zaveso.html>, 23. 1. 2016.

razvoj, bil je tudi med soustanovitelji medfrakcijske parlamentarne skupine Panevropa.⁵⁵

Svojo politično vizijo združevanja celotne Evrope je v Evropskem parlamentu začel takoj, saj je vztrajal, da se mora vzpostaviti simboličen prazen stol, ki bi zastopal vse socialistične države brez svobodne pravice odločanja. Ta odločitev je naletela na odpor komunistov in socialistov v parlamentu, vendar je resolucija, ki je bila izglasovana julija 1982, sprožila velik učinek v državah, katerim je ta simbolični (fiktivni) stol pripadal.⁵⁶

V različnih govorih v Evropskem parlamentu se je zavzemal za narode izza železne zaves. Bil je mnenja, da je tedanja ureditev Evropske skupnosti šele začetek, saj v Evropo spadajo vsi narodi, ki so še tedaj bili pod totalitarnimi režimi. Poslance je pozival, naj na miroljuben način prekinejo moskovski hegemonizem v Evropi in združijo svobodno Evropo. Kritičen je bil do ruskega delovanja v pribaltskih državah in neukrepanja v primeru Poljske. Uspešno se je zavzel za pristop Španije in Portugalske v Evropsko skupnost.⁵⁷

Konec 80. let je bil Otto von Habsburg zopet izvoljen v EP, kjer je še vedno deloval v Političnem odboru in Odboru za proračun in nadzor proračuna. Vesel je bil, da je postal predsednik Delegacije za Madžarsko. To je obdobje, v katerem je Otto von Habsburg zelo veliko naredil za osamosvojitve in demokratizacijo držav v vzhodni in srednji Evropi. Pod njegovim vodstvom se je ustanovila tudi parlamentarna skupina za Srednjo in Vzhodno Evropo, ki je vabila na pogovore intelektualce iz teh držav. Velik vpliv je Habsburg imel na demokratizacijo Madžarske in julija 1988 je obiskal državo, v kateri bi v drugačnih časih vladal kot kralj. Madžari so ga sprejeli z navdušenjem. Jeseni 1989 je okoli 100.000 Madžarov zbralo podpise, saj so hoteli Habsburga za predsednika, kar je Otto zavrnil. Na Madžarskem je v tem času preživel veliko

⁵⁵ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 275–327.

⁵⁶ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 352.

⁵⁷ Baier in Demmerle, *Otto von Habsburg*, str. 327–363, Govor Otta von Habsburga v EP 15. oktobra 1980 na temo Konferenca OVSE-ja v Madridu. <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016; Govor Otta von Habsburga v EP 13. januarja 1983 na temo Estonija, Litva, Latvija, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016; Govor Otta von Habsburga v EP 17. decembra 1981 na temo Situacija na Poljskem, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016; Govor Otta von Habsburga v EP 12. marca 1981, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016; Govor Otta von Habsburga v EP 17. januarja 1985 na temo Pristop Španije in Portugalske, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

časa, prisostvoval je tudi prvemu zasedanju svobodno izbranega Madžarskega parlamenta.⁵⁸

Otto von Habsburg je kot panevropjec ter evropski parlamentarec veliko pripomogel tudi k osamosvojitvi Slovenije. V parlamentarni skupini za Srednjo in Vzhodno Evropo se je seznanil s situacijo v Jugoslaviji preko Mata Meštrovića (predsednika hrvaškega narodnega sveta v izgnanstvu). Podrobnejšo sliko o situaciji v Jugoslaviji je v Evropskem parlamentu predstavil France Bučar. Prav Otto von Habsburg je Bučarju omogočil, da v Strasbourgu pove, kakšno je dejansko stanje v Jugoslaviji. Otto se je spominjal, da je to stanje pozorno spremljal. Po pogovoru z jugoslovanskim veleposlanikom Borislavom Miloševićem je Otto izvedel, kakšno je stanje v Sloveniji. Veleposlanik, ki je bil po narodnosti Srb, je povedal, da Slovencev ne bodo mogli obdržati v Jugoslaviji, saj so bili preveč proevropski. Otto von Habsburg je preko svojega asistenta Berndta Posselta vzpostavil stike s slovenskimi osamosvojitvenimi politikami in prav Bučar je bil pripravljen nastopiti v Evropskem parlamentu.⁵⁹

V prvem planu je bil za govor v Evropskem parlamentu povabljen urednik Celovškega zvona Vinko Ošlak, ki je prepričal Bučarja, da naj o stanju v Jugoslaviji govor pripravi on. Bučar se je v Strasbourg odpeljal z avtomobilom na lastne stroške. Na jugoslovansko-avstrijski meji so ga ustavili in preiskali. Pri njem so našli liste, napisane v angleščini, vendar so ga spustili v Avstrijo. Noč pred nastopom v parlamentu sta s sinom prespala na parkirišču v Strasbourgu.⁶⁰

Bučar se je v govoru pred parlamentarno skupino s hvaležnostjo zahvalil, da lahko govori kot človek iz države Slovenije, ki ni nikdar bila samostojna. Parlamentarcem je predstavil življenje v državi, ki krati človeške pravice. Predstavil je vizijo boja za pravice, za katere se po njegovem ni smelo boriti s silo, temveč z demokracijo. Opozoril je na slabo finančno stanje Jugoslavije ter pozval, naj finančno ne pomagajo Jugoslaviji. Bil je mnenja, da bi Jugoslavijo morali pustiti na pot demokracije in osamosvajanja, saj v taki obliki ni mogla obstati.⁶¹

V dvorani, v kateri je Bučar imel govor, so bili zraven predsedujočega Otta von Habsburga in parlamentarcev tudi svetovalec angleškega zunanjega

⁵⁸ Baier in Demmerle, Otto von Habsburg str. 357–373; Brook-Shepherd, Uncrowned Emperor, str. 190, 191.

⁵⁹ Otto von Habsburg, »Znanilci svobode«, v: *Desetletje slovenskega panevropskega gibanja* (Celje 2001), str. 17, 18; Otto von Habsburg, str. 365.

⁶⁰ Pesek, Bučar, str. 156; Ali Žerdin, France Bučar (Ljubljana 2015), str. 78 (dalje: Žerdin, Bučar).

⁶¹ France Bučar, »Govor dr. Franceta Bučarja na zasedanju Evropskega parlamenta 20. jan 1988«, v: *Desetletje slovenskega panevropskega gibanja*, ur. Andrej Rahten (Celje 2001), str. 68–71; Pesek, Bučar, str. 156–159.

ministra, generalni sekretar Panevropske idr. Habsburg je na tej seji dejal, da združena Evropa niso samo zahodnoevropske države, temveč tudi vsa Vzhodna predvsem pa Srednja Evropa, kamor je uvrstil tudi narod govornika Bučarja – Slovence.⁶²

Habsburg je bil mnenja, da je Bučar s tem nastopom, prepričal nekatere politike, ki so bili mnenja, da sprememb v Jugoslaviji še ne bo. Habsburg je spoštoval Bučarja in zapisal, da je prav Bučarjev govor opogumil zagovornike osamosvajanja na Madžarskem, Češkem in Poljskem. Po besedah Otta von Habsburga je govor Bučarja spremenil tudi stališče Evropskega parlamenta do narodov Vzhodne in Srednje Evrope.⁶³

Dejansko pa se kaj veliko v Evropskem parlamentu ta čas ni zgodilo, saj je italijanski komunistični poslanec Rossetti predlagal finančno pomoč in krepitev gospodarskega sodelovanja z Jugoslavijo, češ da morajo pomagati Jugoslaviji, ki ima do držav Evropske gospodarske skupnosti (dalje EGS) kar 6,6 milijard dolarjev dolga. Predlog je bil sprejet, saj so poslanci sprejeli resolucijo, v kateri so Jugoslaviji obljubili nadaljnjo gospodarsko pomoč, saj so državo Jugoslavijo imeli za pomemben dejavnik stabilnosti v Evropi.⁶⁴

Habsburg je večkrat javno spregovoril o Bučarjevem pogumu in posledicah, ki bi jih na osebni ravni lahko slednji doživel.⁶⁵ Tako je v Sloveniji predsednik SZDL (Socialistična zveza delovnega ljudstva) Jože Smole Bučarja zaradi govora v Strasbourgu označil kot narodnega izdajalca. Vendar je tudi Bučar po prelomnem govoru v Evropskem parlamentu imel pomoč v Habsburgu, ki bi Bučarju ob nevšečnostih doma pomagal.⁶⁶

Se pa je Bučar pred volitvami leta 1990 še enkrat odpeljal v Strasbourg, kjer ga zaradi sumljivosti na meji s Francijo niso spustili v to državo, tako da je pri mejnih oblasteh moral posredovati Otto von Habsburg.⁶⁷

Habsburg je še naprej spremljal in spodbujal slovensko osamosvojitve. Tako je na kongresu Panevropske unije v Pragi še pred plebiscitom o samostojnosti Slovenije Slovenijo javno podprl pri osamosvajanju in ji izrekel željo, da čim prej postane članica Evropske skupnosti. Habsburg je torej že pred

⁶² Pesek, Bučar, str. 156, 159.

⁶³ Otto von Habsburg, »Znanilci svobode«, v: *Desetletje slovenskega panevropskega gibanja*, ur. Andrej Rahten (Celje 2001), str. 18, 19.

⁶⁴ M. A. Oblak, »Podpora Evroposlancev?«, *Delo*, 19. januar 1988, št. 15, str. 1; M. A. Oblak, »Pomoč dvanajsterice za izhod iz krize«, *Delo*, 20. januar, št. 16, str. 1.

⁶⁵ Prim. Rosvita Pesek, Njegovo visočanstvo Otto von Habsburg (pogovorna oddaja TV Slovenija), dostopno: <http://4d.rtvsl.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-informativni-program/110787278>., 21. 1. 2016;

⁶⁶ Žerdin, Bučar, str. 79; Pesek, Bučar, str. 170.

⁶⁷ Žerdin, Bučar, str. 79; Pesek, Bučar, str. 160, 161.

plebiscitom o samostojnosti Slovenijo videl med članicami Evropske skupnosti, kar so bile za večino Slovencev nerealne želje.⁶⁸

Po plebiscitu konec leta 1990 je januarja 1991 Otto von Habsburg prišel v Slovenijo in nagovoril politike kot tudi javnost. Obiskal je slovensko skupščino in nagovoril člane skupščinske komisije za mednarodne odnose ter predstavnike političnih strank z besedami: »Hvala bogu, da imam končno priložnost biti v Sloveniji. Vesel sem, da je ta Slovenija danes suverena. Žal mi je, da ne govorim slovensko, vendar se na nek način čutim Slovenca.«⁶⁹ Habsburg je poudaril, da je Slovenija most med Sredozemljem in Srednjo Evropo ter kot takšna v prihodnji Evropi predstavlja središče Evrope. V pogovoru z novinarjem *Dela* je dejal, da upa, da konfliktov med jugoslovanskimi narodi ne bo, saj bi bilo to usodno tudi za Evropo. Ob tem je zagotovil, da si bo prizadeval za Slovenijo in njeno vključevanje v Evropo. Otto von Habsburg je še pojasnil, da je tekoče znal hrvaščino in da je to dobra podlaga za učenje slovanskih jezikov. Povedal je še, da je slovenščino razumel, ni pa je znal govoriti, in upa, da njegovi stavki niso zveneli preveč hrvaško.⁷⁰

Na dvodnevem obisku v Sloveniji si je Habsburg ogledal tudi Bled, kjer je sestankoval s slovenskimi gospodarstveniki. Pred tem je imel pogovore z vodstvom republiške skupščine, kjer je spregovoril o Sloveniji in njeni strateški vlogi za Evropo. Menil je, da bi morala Slovenija opozoriti na svoj obstoj in se pod državnim imenom uveljaviti v svetu. Habsburg se je zavedal, da je pred Slovenijo težko obdobje, vendar je opogumil nagovorjene, da morajo ostati optimisti in narediti vse za lepšo prihodnost. Habsburga je poslanka madžarske narodnosti Marija Pozsonc pozvala, naj zastavi svoj vpliv pri madžarskih oblasteh, da priznajo Slovenijo. Slednji je povedal, da je obstajala možnost, da Sloveniji pri osamosvojitvi pomaga tudi Evropska skupnost, vendar je povedal tudi, da se Slovenija na to ne more zanašati. Habsburg se je pred skupščino tudi poslovil v slovenščini z besedami: »Bog živi svobodno in neodvisno Slovenijo v svobodni Evropi.«⁷¹ Otto von Habsburg je drugi dan obiska obiskal Luko Koper, kjer so ga predstavniki Interevrope in Splošne plovbe seznanili s svojim delom in s pomenom za transport v Srednjo Evropo. Habsburg je vzel na znanje pripombe predstavnikov glede kratenja pravic pri pretovoru agrumov in poudaril, da ima vključevanje Slovenije v Evropo veliko ugodnosti tudi za Koper. Otto von Habsburg se je seznanil tudi z življenjem italijanske narodne manjšine.⁷²

⁶⁸ »Kongres Panevropske unije«, *Večer*, 11. december 1990, str. 2.

⁶⁹ Jože Kranjc, »Evropska vloga Slovenije«, *Večer*, 18. januar 1991, str. 6.

⁷⁰ Anton Rupnik, »Slovenija most za Evropo«, *Delo*, 21. januar 1991, št. 16, str. 9.

⁷¹ Prav tam.

⁷² »V Jugoslaviji ne bo prišlo do spopadov«, *Delo*, 18. januar 1991, št. 15, str. 16.

Habsburg je pravilno napovedal, da se Slovenija na Evropsko skupnost pri osamosvojitvi ne bo mogla zanesti. Na zasedanju Evropskega parlamenta, na katerem so glasovali o stanju in prihodnosti Jugoslavije, je večina poslancev glasovala za ohranitev Jugoslavije (74 glasov za in 21 proti). Otto von Habsburg je parlamentarne kolege opozoril, da ne upoštevajo želje narodov po samoodločbi, ki jo zahodne države sicer zagovarjajo.⁷³

Otto von Habsburg se je aprila mudil na počitnicah v Portorožu. Njegovi prijatelji so mu očitali neodgovornost, ker je šel v državo, v kateri so potekali politični nemiri. Toda Otto jim je zagotovil, da je to varna država, kjer se je tudi počutil zelo dobro. Novinarji so mu zastavili vprašanje, s katerim so ga izzvali z dejstvom, da so opozicijski poslanci očitali Sloveniji, da se je preveč diplomatsko navezovala na Avstrijo. Otto je odgovoril, da so odnosi med državama odlični, vendar odnosi med sosedi nikoli ne morejo biti dovolj dobri. Rekel je, da obe državi sodita v Evropsko skupnost, vsaka s svojimi posebnostmi in tradicijo. Otto von Habsburg je ves čas pogovora govoril o Sloveniji kot državi, medtem ko so njegovi poslanski kolegi v Evropskem parlamentu govorili o Jugoslaviji. Povedal je še, da bo Evropska skupnost Slovenijo v primeru, da se odcepi, obravnavala kot samostojno državo. Slovenijo je obravnaval kot državo, ki je že v Evropi, in ob tem izpostavil vpliv Luke Koper. Glede nemirov v Jugoslaviji je povedal, da so problemi predvsem gospodarske narave, da pa Evropska skupnost ne bo dovolila nasilnega urejanja političnega vprašanja. Habsburg glede na ta odgovor ni pričakoval začetne neodzivnosti Evropske skupnosti ob začetku vojne v Sloveniji in na Hrvaškem.⁷⁴

Preko Panevropske unije je spet pozval članice Evropske gospodarske skupnosti, naj takoj in brezpogojno priznajo neodvisnost Slovenije in tudi Hrvaške. V uradnem poročilu Panevropske unije je ta zavračala vsakršno drugačno pot EGS, kot pa je bilo priznanje neodvisnosti Slovenije in Hrvaške. Napovedal je, da bo na majskem plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta predložil zahtevo, da se zunanji ministri EGS odrečejo poskušanju ohranitve umetne tvorbe Jugoslavije.⁷⁵

Po razglasitvi neodvisnosti, 25. junija 1991 so se v Sloveniji začeli vojaški spopadi med Jugoslovansko armado in slovensko teritorialno obrambo ter policijo. V tej desetdnevni vojni so slovenski politiki in dostojanstveniki ter intelektualci iskali številne povezave v svetu, ki bi pomagale Sloveniji pri končanju vojne in potrditvi neodvisnosti Slovenije. Preko katoliških tiskovnih agencij KIPA in KNA je za pomoč Sloveniji pri priznanju demokratične in svobodne Slovenije prosil tudi takratni ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar.

⁷³ »Za ohranitev Jugoslavije«, *Večer*, 16. marec 1991, str. 2.

⁷⁴ Toni Perič, »Rekli so, da sem neodgovoren«, *Večer*, 5. april 1991, str. 2.

⁷⁵ »ES mora priznati Hrvaško in Slovenijo«, *Večer*, 11. maj 1991, str. 3.

Prvi so se pozivu, ki je bil namenjen evropskim vladam, odzvali v Evropski ljudski stranki oz. v parlamentarni skupini za Srednjo in Vzhodno Evropo v Evropskem parlamentu. Ta delegacija je praktično še v času vojne prispe-la v Slovenijo, na čelu delegacije je bil predsednik te parlamentarne skupine Otto von Habsburg. Z njim so pripotovali še podpredsednica te skupine Doris Pack in poslanca Pavlos Sarlis ter Arie Oostlander.⁷⁶ Delegacija se je hotela prepričati o razmerah v Sloveniji in o osamosvojitveni vojni ter o političnih razmerah poročati v Evropskem parlamentu. Habsburg je ob tem obisku, ko prihodnost Slovenije še ni bila znana, poudaril, da se zavzema za mirno re-šitev. Menil je, da miroljubna Evropa obstaja le, če se spoštujejo pravice do samoodločbe narodov Evrope. S tem je Habsburg v prelomnih časih podprl Slovenijo na poti k samostojnosti, s to podporo pa je bil med prvimi evropski-mi politikami in parlamentarci, ki je podpiral suverenost Slovenije.⁷⁷

Delegacija evropske ljudske stranke je 6. julija 1991 prišla v Slovenijo na svojo željo. Srečala se je s takratnim predsednikom skupščine Francetom Bu-čarjem, imela je daljši pogovor s predsednikom Milanom Kučanom ter pred-sednikom izvršnega sveta Lojzetom Peterletom. Delegacija pa je bila tudi na obisku pri ljubljanskem nadškofu Alojziju Šuštarju. Škof dr. Jamnik opisuje, da se je ob tridnevem obisku v času vojne Otto von Habsburg spoprijateljil z nadškofom Šuštarjem, ki ga je tudi večkrat obiskal in si z njim pogosto do-pisoval. Prav tako se je uspešno zavzel pri Vatikanu, da priznajo Slovenijo.⁷⁸

Otto von Habsburg je dejal, da je njegova delegacija navdušena nad delom slovenske politike. Povedal je: »Slovenski narod je pokazal veliko spoštovanja, strpnosti in politične modrosti v preteklih dogodkih.«⁷⁹ V imenu delegacije je še povedal, da naj narod nadaljuje pot, ki jo je začrtalo politično vodstvo države, ki deluje strpno, razumevajoče in predvsem demokratično. Habsburg je s svojo sposobnostjo političnega napovedovanja, ki je temeljilo na njegovem razumevanju politike in zgodovine, pravilno povedal, da si je Slovenija že

⁷⁶ France M. Dolinar, »Tuji tisk o vlogi Cerkve v procesu demokratičnih sprememb, osa-mosvajanja in mednarodnega priznanja Republike Slovenije«, v: *Živeti hočemo v suvereni državi slovenskega naroda: 15. obletnica izvolitve Demosove vlade*, uredila Tadeja Petrovič Jerina (Celje 2005), str. 77.

⁷⁷ »Delegacija Evropskega parlamenta obiskala Slovenijo«, Slovenska tiskovna agencija (dalje: STA), 6. 7. 1991, dostopno na: <https://www.sta.si/790796/delegacija-evropskega-parlamenta-obiskala-ljubljano?q=ott,von,habsbur>, 22. 1. 2016.

⁷⁸ Otto von Habsburg, arhiv TV Dnevnik, 6. 7. 1991, dostopno: <http://4d.rtvlo.si/arhiv/razlicni-prispevki/151364381>; 20. 1. 2016; Anton Jamnik, »Zahvala in spomin na Otta von Habsburga«, *Novi glas*, 21. julij 2011, št. 27, str. 4.

⁷⁹ Otto von Habsburg, arhiv TV Dnevnik, 6. 7. 1991, dostopno: <http://4d.rtvlo.si/arhiv/razlicni-prispevki/151364381>; 20. 1. 2016.

izbojevala svobodo po tem, ko se je uprla vojski JLA in s tem postavila temelje samostojnosti in suverenosti.⁸⁰

Po Brionskem sporazumu in trimesečnem moratoriju na osamosvojitve Evropski parlament in Evropska komisija še vedno nista sprejela skupne odločitve glede Jugoslavije. Nemški politiki so začeli podpirati osamosvojitve Slovenije in Hrvaške. Nasprotovali pa so predvsem Francozi, ki se niso strinjali z odcepitvenimi težnjami. Otto von Habsburg je poslancem in vodstvu ES povedal, naj navežejo stike s Slovenijo in Hrvaško, ne pa s »fantomskimi zveznimi oblastmi«. Habsburg je bil mnenja, da je priznanje teh dveh držav edina možnost za obvladovanje položaja na tem območju.⁸¹

Habsburg je bil na plenarni seji v Strasbourgu zelo kritičen do Sveta ministrov EGS, saj je bil po njegovem mnenju Svet EGS kriv za srbsko agresijo na Hrvaško in Slovenijo. Ob tem je dejal, da Jugoslavija praktično ne obstaja več in je le še fikcija. Nadaljeval je, da je čas za priznanje in pomoč pri neodvisnosti Hrvaške in Slovenije že mimo ter da bi EGS v tistem trenutku morala sprejeti sankcije proti Srbiji, ki je bila agresor, ter da so posledice vojne daljnosežne. Habsburg je povedal, da je Svet EGS v primeru Jugoslavije deloval na nacionalni in ne na evropski ravni, zato je bil Evropski parlament edini demokratični in legitimni organ Evropske skupnosti. Ob tem je povedal, da mora Evropa sprejeti varnostno politiko in ne sme dovoliti vojaških spopadov, če pa se to zgodi, mora skupnost takoj reagirati. Evropska skupnost mora prepoznati dejstva in se pogajati na podlagi le-teh. Ob tem je dejal, da je dejstvo, da Slovenija in Hrvaška obstajata, saj so tako odločili tamkajšnji ljudje, in to je treba spoštovati. Pri tem je pozval parlament, da čim hitreje prizna Slovenijo in Hrvaško, saj lahko iz tega dejstva izhajajo nadaljnja pogajanja. Svoj govor je Habsburg zaključil s preoblikovanimi besedami Katona: »Ceterum autem censeo, Croatiam et Sloveniam esse recognoscendas« (Sicer pa še dalje mislimo, da moramo priznati Hrvaško in Slovenijo).⁸²

Avgusta je izredno zasedal Politični odbor Evropskega parlamenta. V imenu Sveta Evrope je govoril Hans van den Broek, ki je bil tudi nizozemski zunanji minister. Otto je v svoj mesečni povzetek napisal, da se je po razpravi videlo, da se je Van den Broek zavzemal za ohranitev Jugoslavije, saj se je bal verižne reakcije v Evropi. Na tem zasedanju so bili za ohranitev Jugoslavije

⁸⁰ Prav tam.

⁸¹ »Nobenih sklepov, le pozivi«, *Večer*, 14. avgust 1991. str. 6.

⁸² Govor Otta von Habsburga v Evropskem parlamentu 9. julija 1991 na temo Situacija v Jugoslaviji, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 22. 1. 2016; »Von Habsburg: Svet ministrov ES sokrivec za srbsko agresijo«, STA, 14. oktober 1991, dostopno: <https://www.sta.si/832691/von-habsburg-svet-ministrov-es-sokrivec-za-srbsko-agresijo>, 22. 1. 2016; Baier in Demmerle, Otto von Habsburg, str. 400.

tudi politiki iz mnogih dežel, predvsem Francozi so hoteli obdržati Jugoslavijo. Po Habsburgovem mnenju so se bali posledic, ki bi jih razpustitev Jugoslavije prinesla na ureditev Evrope po mirovnih pogodbah po prvi svetovni vojni. Habsburg je Van den Broeka ostro obsodil in se zavzel za takojšnje priznanje Slovenije in Hrvaške. Nestrinjanje britanskih politikov z razpadom Jugoslavije je Habsburga ujezilo tudi na osebni ravni. Kritiziral je predstavnike ZN za Jugoslavijo – Owena in Carringtona, z nekdanjim britanskim premierjem pa se po govoru le-tega o demokracijah v jugovzhodni Evropi ni hotel rokovati in je svoj govor predčasno zapustil, saj je ta govoril proti Sloveniji in Hrvaški. Ob svojem 79. rojstnem dnevu je v Evropskem parlamentu dejal, da Slovenija, Hrvaška in BiH ne spadajo pod Balkan. Njegovo mnenje pred parlamentarci je bilo, da v Jugoslaviji ni potekala državljanska vojna, ampak vojna različnih nacij, ki so se borile za osamosvojitve izpod srbske prevlade.⁸³

8. oktobra, 3 mesece po koncu moratorija na osamosvajanje, ki je bil vzpostavljen po Brionskih sporazumih, je Otto von Habsburg poslal čestitko predsedniku Milanu Kučanu. V tej čestitki mu je v imenu Panevropske unije čestital za vzpostavitev suverenosti Slovenije. Slovenskemu narodu je zaželel svobodo v skupni Evropi.⁸⁴

Otto von Habsburg se je spomnil na Slovenijo tudi v januarju 1992, ko je slovenskemu predsedniku vlade Lojzetu Peterletu poslal čestitko ob prvem dnevu neodvisnosti, ki jo je po njegovih besedah slovenski narod dosegel po trdem boju.⁸⁵

27. januarja 1992 je bilo na Bledu ustanovljeno Slovensko panevropsko gibanje. Za predsednika so z veliko večino izbrali dr. Franceta Bučarja. Ta je spregovoril o obrambno orientirani slovenski politiki in o tem, da se bo Slovenija morala odpreti svetu, vendar pri tem ohraniti svojo identiteto. Na ustanovnem sestanku je bil tudi predsednik Mednarodne panevropske unije Otto von Habsburg, ki je govoril o možnost in izzivih, ki so Slovenijo pričakovali v letih vključitve v evropske institucije. Ob tem je izpostavil, da bo Slovenija morala za to sistematično in trdo delati, da bo ta napredek in potencial Slovenije viden tudi v Evropski skupnosti.⁸⁶

Otto von Habsburg je bil na tem sestanku prisoten skupaj s svojima sinovoma Karlom in Georgom ter hčerko Walburgo. Ob govoru novoizvoljenemu predsedniku Bučarju je dejal: »Dr. Bučar je postal v mojih očeh simbol borca

⁸³ Baier in Demmerle, Otto von Habsburg, str. 339, 402.

⁸⁴ »Čestitka Otta von Habsburga Milanu Kučanu«, STA, 8. oktober 1992, dostopno: <https://www.sta.si/828135/cestitka-otta-von-habsburga-milanu-kucanu?q=ott,von,habsbur>, 22. 1. 2016.

⁸⁵ Čestitka Panevropske unije. STA, 17. januar 1992, dostopno: <https://www.sta.si/911439/cestitka-panevropske-unije?q=ott,von,habsburg>, 22. 1. 2016.

⁸⁶ »Ustanovljeno Slovensko panevropsko gibanje«, *Delo*, št. 22, 27. januar 1992. str. 1.

proti totalitarističnemu režimu. Tudi sam sem že z davnaj napovedal razsulo takih režimov. Primerjam vas z narodom, ki se je povzpел do prelaza, od koder ima razgled na prehojeno odločitev, kako naprej.«⁸⁷

Von Habsburg je aprila 1992 podal tudi gospodarsko oceno Slovenije in njene gospodarske potenciale. Zopet je poudaril njeno strateško lego. Predvsem pa je izpostavil pomembnost koprškega pristanišča pri tranzitu med različnimi deli Evrope. Habsburg je povedal, da so Slovenci zelo delavni, da je bila v Sloveniji zelo razvita industrija in da je že bila odstranjena gospodarska škoda, ki jo je povzročil komunizem. Poudaril je, da je Slovenija to naredila bolje kot ostale države. Prav tako je bil mnenja, da je bila Slovenija potencial za naložbe in turizem. Kasneje se je izkazalo, da Slovenija ni dovolj izkoristila gospodarskih zmožnosti, ki jih je pri nas videl Habsburg.⁸⁸

Otto von Habsburg je marca 1993 obiskal madžarsko manjšino v Lendavi in Pincah, ko se je odzval povabilu madžarske manjšinske poslanke Marie Poszonec. Ob obisku je dejal, da je zadovoljen, da se je v Prekmurju ohranila majhna manjšina Madžarov. Habsburgu so predstavili tudi delovanje in manjšinske pravice, ki so bile ustrezno dodeljene in upošteevane s strani Slovenije. Ob tem govoru sta se Pozsonceva in tajnik madžarske skupnosti László Göncz zahvalila Habsburgu za njegova prizadevanja za priznanje Slovenije in njegov prispevek k približevanju v EGS (dalje EU). Habsburg je bil vesel, da ima madžarska manjšina vse potrebne pravice, ki v demokratični državi pripadajo manjšinskemu narodu. To je primerjal z besedami nekdanjega madžarskega kralja Štefana, ki je bil mnenja, da je država, ki ima en sam jezik in narod, revna. Pri tem je poudaril, da so drugod po Evropi manjšinske pravice kratene. Slovenski državi je svetoval, naj v tujini nastopa enotno, sam pa je obljubil, da si bo prizadeval za čimprejšnjo vključitev Slovenije v ES. V zvezi z vojno na Hrvaškem in v Bosni je povedal, da manjka evropske solidarnosti in da le naiven človek verjame, da bo mirovni plan Owna in Cyrusa Vancea uspel.⁸⁹ *Večer* je pisal, da je hotela lendavska občina predlagati Habsburga za častnega občana. Državni sekretar Peter Vencelj, ki je bil prisoten na prekmurskem obisku Habsburga, pa je zaradi Habsburgovih zaslug pri osamosvojitvi želel doseči, da bi Ottu von Habsburgu podelili častno državljanstvo. Noben predlog kasneje ni bil sprejet.⁹⁰

⁸⁷ Andrej Rahten, »Zgodovina panevropskega gibanja v Sloveniji«, v: *Desetletje slovenskega panevropskega gibanja*, ur. Andrej Rahten (Celje 2001), str. 29.

⁸⁸ »Slovenija življenjskega pomena za Evropsko skupnost«, STA, 30. april 1992, dostopno: <https://www.sta.si/1033749/slovenija-zivljenjskega-pomena-za-evropsko-skupnost>, 21. 1. 2016.

⁸⁹ »Poslednji Habsburg med prekmurskimi Madžari«, *Večer*, 29. marec 1993, str. 3.

⁹⁰ »Habsburg v družbi s Titom?«, *Večer*, 1. april 1993, str. 11.

Naslednji Habsburgov uradni obisk v Sloveniji je bil septembra 1993, ko se je srečal s predsednikom SLS Marjanom Podobnikom. V pogovoru je želel, da bi si slovenska politika prizadevala za najhitrejši vstop Slovenije v EU. Habsburg je ocenjeval, da je Slovenija na dobri poti, da nekoč postane članica EU. Ob tem je zopet poudaril, da je vloga Slovenije zaradi lege in gospodarskih razmer ključna za EU. Po Habsburgovem mnenju je bila za Slovenijo pomembnejša vključitev v EU kot v zvezo NATO.⁹¹

Habsburg je obiskal tudi Državni zbor, kjer sta ga sprejela poslanec Marjan Podobnik in podpredsednik DZ Miroslav Mozetič. Habsburg je še enkrat poudaril, da je EU Slovenijo že obravnavala kot članico, ki bo stopila vanjo. Ob tem je dejal, da podpira Slovenijo v približevanju Evropski uniji, saj je Slovenija postala dovolj zrela država za članstvo v le-tej.⁹²

V intervjuju za revijo *Mag* je povedal, da je Slovenija prva v vrsti za vstop v Evropsko unijo, da pa bo morala sprejeti pravila Evropske unije. Opozoril je, da Slovenija ne zmore postavljati pravil za vstop. Ta kritika je letela na predsednika Kučana, ki je nekaj dni prej nastopil v Bruslju. Kučan po Habsburgovem mnenju ni imel dobrega nastopa in je Sloveniji bolj škodil kot koristil. Slovenija je v tem času po Habsburgovem mnenju imela vse pogoje za pristop v EU. Nekoliko je politično Sloveniji povzročala težave le Italija, vendar je Otto von Habsburg verjel, da bodo te težave odpravljene. Poudaril je dobro gospodarsko razvitost Slovenije in njeno ugodno geografsko ter prometno lego, ki bi bila ugodna za EU. Izjavil je, da Slovenija ne bo izgubila narodne identitete, da pa se mora za svojo identiteto znotraj EU potruditi sama. O Bučarju in njegovem stališču, da se ustava ne sme spremeniti, se Habsburg ni strinjal, saj je menil, da se v tem primeru mora prilagoditi EU, saj bo članstvo prineslo več dobrih kot slabih posledic. Glede politike EU v mirovnih procesih v nekdanji Jugoslaviji pa je bil mnenja, da je bilo posredovanje katastrofalno in da so bile novoustanovljene države same in brez pomoči, ki bi lahko preprečila vojno. Evropa bi po Habsburgovem mnenju morala priznati Slovenijo, Hrvaško in BiH že julija 1991 in ne januarja 1992. Ob tem je obtožil tudi ZDA, da naj bi one s svojo politiko dale zeleno luč za vojno v Sloveniji.⁹³

⁹¹ »Predsednik Panevropskega gibanja Otto von Habsburg na obisku v Ljubljani«, STA 29. september 1993, dostopno: <https://www.sta.si/31729/predsednik-panevropskega-gibanja-otto-von-habsburg-na-obisku-v-ljubljani>, 22. 1. 2016.

⁹² »Poslanec Evropskega parlamenta Otto von Habsburg na obisku v DZ RS«, 29. september 1993, dostopno: <https://www.sta.si/31746/poslanec-evropskega-parlamenta-otto-von-habsburg-na-obisku-v-dz-rs>, 22. 1. 2016; »Čimprej v ES« *Večer*, 1. oktober 1993, str. 6.

⁹³ Janez Markeš, »Intervju: Otto von Habsburg«, *Mag*, 20. december 1995, str. 35–37; »Mag: Intervju-Otto von Habsburg«, STA, 20. december 1995, dostopno: <https://www.sta.si/178761/mag-intervju-otto-von-habsburg>, 21. 1. 2016.

Otto von Habsburg je glede navezanosti na Slovenijo povedal, da se je rodil kot Slovenec, saj je bil ob njegovem zgodnjem otroštvu njemu dodeljen ljubljanski polk, Slovenija pa ga je v marsičem tudi spominjala na Avstrijo. Ob tem je povedal stavek, za katerega je vedel, da je provokativen, in sicer, da pri prečkanju meje med Slovenijo in Avstrijo ni videl razlike, zdelo se mu je, da povsod živijo Avstrijci, le da južno od meje govorijo slovenski jezik. Obstajalo pa tudi vmesno območje, kjer govorijo oba jezika, podobno je tudi na Madžarskem in v Prekmurju. Menil je, da tudi komunizem ni spremenil kulture in mentalitete, ki jo je ozemlje Slovenije pridobilo skozi stoletja. Ob tem je Habsburg dejal, da Slovenci morajo biti ponosni na svoj jezik in ga ohranjati tudi v prihodnje, saj je po njegovem narod brez jezika narod brez duše.⁹⁴

Naslednji daljši obisk Slovenije je Otto von Habsburg opravil od 15. do 19. februarja 2000. Prvi dan ga je sprejel predsednik Slovenskega Panevropskega združenja France Bučar, naslednji dan je predaval v univerzitetni zbornični dvorani. Prvi dan je imel novinarsko konferenco, nato pa ga je sprejel predsednik državnega zbora Janez Podobnik. 17. januarja je bil Habsburg na sprejemu pri nadškofu in metropolitu Francetu Rodetu ter ljubljanski županji Viki Potočnik. Istega dne se je pogovarjal s premierjem Janezom Drnovškom, si ogledal samostan v Stični, zvečer pa je Habsburg v hotelu Union predaval o Evropski uniji in priključitvi Slovenije le-tej. Zadnji dan obiska se je pogovarjal s slovenskimi poslanci in z ministrom za evropske zadeve Igorjem Bavčarjem, popoldan pa še s predstavniki Nove Revije. Habsburg je obisk sklenil z obiskom pri takratnem predsedniku Kučanu.⁹⁵

Habsburg je na predavanju na Univerzi v Ljubljani povedal, da pomeni vključitev v EU tudi večjo varnostno politiko oziroma boljše možnosti za mir v Evropi. Slovenski politiki je na poti pristopanja v EU svetoval, naj bo enotna in naj ne izpostavlja notranjepolitičnih zadev v tujini. Po njegovem mnenju je politika dobra, ko se država pripravi na najslabšo možnost, če ta nastopi, je država pripravljena, če pa ne, je država tako v boljšem položaju. Habsburg je spregovoril tudi o Jörgu Haiderju, v katerem ni videl nevarnosti, Slovence pa je pozval, naj ostanejo mirni. Obsodil pa je tudi odziv 14. držav EU, ki so v onemogočanju Haiderjeve FPÖ po njegovih besedah gradile zid v Avstriji in Evropi.⁹⁶

⁹⁴ Janez Markeš, »Intervju: Otto von Habsburg«, *Mag*, 20. december 1995, str. 35–37.

⁹⁵ »Predsednik Panevropske unije na obisku v Sloveniji«, STA, 15. februar 2000, <https://www.sta.si/466804/predsednik-panevropske-unije-na-obisku-v-sloveniji>, 22. 1. 2016; »Obisk Otta von Habsburga«, *Delo*, 16. februar 2000, št. 38, str. 24.

⁹⁶ »Otto von Habsburg za hitro širitev Evropske unije«, STA, 16. februar 2000, dostopno: <https://www.sta.si/467081/otto-von-habsburg-za-hitro-siritev-evropske-unije>, 21. 1. 2016.

V pogovorih z Drnovškom je Habsburg zagotovil svojo podporo Sloveniji pri vključevanju v Evropsko unijo. Pričakoval je, da bo Slovenija prišla v Evropsko unijo že leta 2002 ali 2003. Drnovšku je dejal, da je Slovenija s svojim ugodnim ekonomskim in strateškim položajem pomembna država za mir in varnost predvsem v jugovzhodnem delu Evrope. Sogovornika sta si bila enotna, da je bil proces širitve Unije pomemben tudi za preprečitev zgodovinskih nasprotij in konfliktov. Habsburg in Drnovšek sta sklenila, da bodo manjše članice pomembne in enakovredne partnerice pri evropskih odločitvah. Pogovarjala sta se tudi o izvolitvi avstrijske vlade, ki je evropski politiki prinesla trenja in nemire. Drnovšek se je strinjal s Habsburgom, da vlade ni mogoče ocenjevati, preden je začela z delom. Sta pa sogovornika obsodila ksenofobijo, rasizem in populizem.⁹⁷ Otto von Habsburg se je udeležil tudi tradicionalnega srečanja treh dežel na tromeji nad Ratečami.⁹⁸

Na srečanju Slovenskega panevropskega gibanja na Univerzi v Mariboru je Otto von Habsburg leta 2002 prejel naziv častni senator Univerze v Mariboru. Ta naslov mu je ta ustanova podelila zaradi njegovega akademskega doprinosa, saj je napisal čez 40 knjig, predvsem pa zaradi njegove podpore Sloveniji pri osamosvajanju, mednarodnem uveljavljanju in integraciji. Otto von Habsburg je ob tem dogodku dejal, da je EU edino varnostno jamstvo za male države. Povedal je, da si bo panevropsko gibanje še naprej prizadevalo za razširitev. Ob tem je podal tudi kritiko EU, ki je po njegovem mnenju že takrat potrebovala usklajeno zunanjo politiko in skupno varnostno oz. obrambno politiko. Poudaril je, da bo Slovenija varna le, ko bo močno prisotna v EU. Opozoril je na zmanjšanje števila otrok in s tem spremembo družinske politike in položaja družine v Evropi, kjer bi morala družina dobiti večjo težo v javnem življenju. Po njegovem mnenju je krščanstvo temelj Evrope in brez vere ni Evrope.⁹⁹

Marca 2003 sta zakonca Habsburg preko Slovenije potovala na Hrvaško ter se ustavila na Ptuj, kjer sta prenočila. Visoka gosta je sprejel takratni ptujski župan Štefan Čelan. Otto von Habsburg je ob tem povedal, da je Slovenija v zadnjih desetih letih lepo napredovala. V intervjuju se je zopet spomnil

⁹⁷ »Von Habsburg podpira vključevanje Slovenije v EU«, STA, 17. februar 2000, dostopno: <https://www.sta.si/467415/von-habsburg-podpira-vkljucjevanje-slovenije-v-eu>, 21. 1. 2016.

⁹⁸ »Srečanje na tromeji«, STA, 16. september 2000, dostopno: <https://www.sta.si/588572/srecanje-na-tromeji?q=ott,von,habsburg>, 21. 1. 2016.

⁹⁹ Dejan Pušenjak, »Zgodba evropskega zahoda«, *Delo*, 27. maj 2002, št. 119, str. 2; Petra Zemljič, »Združevanje v Evropi bo mogoče le ob spoštovanju razlik«, *Večer*, 27. maj 2002, str. 2; Panevropsko gibanje o vlogi malih držav v povezani Evropi, STA, 25. maj 2002, dostopno: <https://www.sta.si/647486/panevropsko-gibanje-o-vlogi-malih-drzav-v-povezani-evropi>, 22. 1. 2016.

dr. Bučarja in pohvalil njegov prispevek k osamosvojitvi. O Evropski uniji je povedal, da za njega ta institucija predstavlja mirovno ustanovo, saj mir v Evropi ni samoumeven. Za Slovenijo pa je bil mnenja, da je lahko evropski povezovalni člen in gonilo med zahodom in vzhodom.¹⁰⁰

Ob slovesnem vstopu Slovenije v Evropsko unijo je imelo Slovensko panevropsko gibanje v Gornji Radgoni slavnostno akademijo. Na njej je bil prisoten tudi Otto von Habsburg kot predsednik Panevropske unije, in njegova hči Walburga Douglas, ki je imela funkcijo sekretarke Panevropske unije.¹⁰¹ Otto von Habsburg je v svojem govoru ta dan govoril o Francetu Bučarju, ki je bil, kot je primerjal, prva lastovka evropske pomladi. Povedal je, da se mnogi drugi kitijo s to slavo evropskega napredka, vendar niso bili dovolj kritični do sebe, tako kot sta bila Bismarck ali Churchill. Po njegovem mnenju bodo tudi oni stopili pred Boga in takrat ne bo prostora za laži. Ob tem se je zopet spomnil Bučarja, za katerega je dejal, da je kljub nevarnosti veliko naredil za Slovence, in da se njemu ni treba bati stopiti pred Boga. Habsburg si je ob širitvi držav Srednje Evrope zadal nov cilj Panevrope, ki se je osredotočal na Hrvaško, BiH, Makedonijo in Kosovo. Pri tem je zopet opozoril na problematično tematiko opredeljevanja pojma zahodnega Balkana, ki zgodovinsko in geografsko po njegovem mnenju ne obstaja. Otto von Habsburg se je ob tem zavzel za doseganje in ohranjanje miru. Zavzemal se je za nadaljnjo širitev in opisal tudi svoje izkušnje z nasprotovanjem politikov, ki so videli nevarnost pred novimi članicami. Ob vstopu Slovenije je povedal, da ni pomembna naša velikost, ki jo imamo v EU, če bomo imeli najboljše ljudi, ki bodo zelo dobro delali. V govoru je poudaril tudi pomembnost raznolikosti jezikov in kulture ter omembo Boga v evropski ustavi in v tem, da je Evropa celina, ki temelji na krščanstvu. Govor je zaključil z besedami: »Današnji dan je velik, hkrati pa je tudi dan, ki nas navdaja z veselim pričakovanjem. Še pomembnejše od veselja je zavedanje, da je pred nami še dolga in zahtevna pot ... Prepričan sem, da bomo tudi s te konference odšli z jasno začrtanimi cilji, da je Pan-evropa vsa Evropa, da Evropa potrebuje duhovni temelj in da bo Pan-evropa gibalo miru!«¹⁰²

Leta 2006 je Habsburg tokrat že kot častni predsednik Panevropske unije obiskal zasedanje Mednarodne panevropske unije v Ljubljani. Ob tem je povedal, da bo Panevropska unija še naprej delovala v smislu širjenja, saj sama

¹⁰⁰ M. Ozmec, »Naš cilj je še vedno velika Evropa«, Štajerski tednik, 13. marec 2003, let. 56, št. 10, str. 6.

¹⁰¹ »Slavnostna akademija Slovenskega panevropskega gibanja ob vstopu Slovenije v EU«, STA, 1. maj 2004, dostopno: <https://www.sta.si/829724/slavnostna-akademija-slovenskega-panevropskega-gibanja-ob-vstopu-sloveije-v-eu>, 22. 1. 2016.

¹⁰² Otto von Habsburg, »Zgodovinska širitev«, v: *Studia paneuropea I*, ur. France Bučar idr. (Ljubljana 2006), str. 5–11.

beseda Panevropa zajema vso Evropo. Slovenijo je postavil za zgled, da je širitev nekaj dobrega in da je Slovenija dober primer, da je širitev uspela. Po njegovih besedah je Slovenija v Evropo prinesla varnost in gospodarski razvoj. Habsburg je dejal, da si Panevropa prizadeva v skupni Evropi združiti tudi države, kot so Ukrajina, Romunija, Bosna in Hercegovina, Kosovo, Make-donija. Bil je mnenja, da bomo le združeni v Evropi preživeli. S tem je mislil predvsem grožnjo velesil – predvsem Rusije. Putina je označil kot politika, ki gre po Hitlerjevih in Stalinovih poteh in predstavlja varnostno grožnjo Evropi. Njegove napovedi so se osem let po tem govoru uresničile, ko se je po priključitvi Krima Rusiji na vzhodu Evrope začela vojna. Takratni pred-sednik Slovenskega panevropskega gibanja Bučar je ob tej priložnosti dejal, da se vsa Evropa združuje in da sledi idejam Otta von Habsburga. Ob tem je Bučar še dejal: »Vloga Otta von Habsburga ne more biti ločena od procesa naše neodvisnosti.«¹⁰³

Otto von Habsburg se je zelo zavzemal tudi za Hrvaško ter Bosno in Hercegovino. Predvsem na Hrvaškem je njegova vloga pri osamosvajanju in vključevanju Hrvaške v evropske institucije bolj znana kot v Sloveniji. Habsburg je leta 2004 prenehal z aktivnim predsednikovanjem v Panevropskem gibanju, že 5 let prej pa je zaključil tudi kariero poslanca. Poseben dogodek je bila beatifikacija njegovega očeta Karla v Vatikanu.¹⁰⁴ Vse do smrti žene leta 2010 je ostal aktiven v politiki in javnem življenju. Leto kasneje je v 99. letu starosti na svojem domu v Pöckingu umrl tudi sam. O smrti in pogrebu nesojenega monarha, borca proti nacizmu, publicista, pisatelja, politika, borca za zatiranje narode in manjšine, panevropca in evropskega parlamentarca so poročali številni domači in tuji mediji. Pogrebne slovesnosti, ki je potekala po habsburški tradiciji, se je udeležila tudi slovenska panevropska delegacija na čelu z dr. Bučarjem in dr. Andrejem Rahtenom ter ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik. Z izbranimi besedami se je od Otta von Habsburga poslovil tudi tedanji predsednik Slovenije Danilo Türk.¹⁰⁵

¹⁰³ Otto von Habsburg, »Panevropska unija močno podpira širitev«, STA, 27. maj 2006, dostopno: <https://www.sta.si/1056502/otto-von-habsburg-panevropska-unija-mocno-podpira-siritev?q=ott,von,habsbur>, 24. 1. 2016.

¹⁰⁴ Vinković, Intervju z Ottom von Habsburgom, Otto i Hrvati (DVD); »Pet novih vzornikov«, *Družina*, 10. oktober 2004, dostopno: <http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/clanek/53-41-CerkevPoSvetu-1>, 24. 1. 2016; »Seligsprechung: Habsburg-Ärger über Medien«, *Die Presse*, 29. september 2004, dostopno: http://diepresse.com/home/politik/innenpolitik/177195/Seligsprechung_HabsburgAerger-uber-Medien-?from=suche.intern.portal, 28. 1. 2016.

¹⁰⁵ Boštjan Prevc, »Otto von Habsburg je delal za mir«, *Družina*, 18. julij 2011, dostopno: <http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/clanek/18.07.2011-20>, 24. 1. 2016; Hans Werner Scheidl, »Otto Habsburg Ehefrau starb im Familienkreis«, *Die Presse*, 4. februar 2010, dostopno: <http://diepresse.com/home/leben/mensch/537220/>

VIRI IN LITERATURA

Članki iz časopisja in revij

Anton Jamnik, Zahvala in spomin na Otta von Habsburga. *Novi glas*, 21. julij 2011, št. 27, str. 4.

Anton Rupnik, Slovenija most za Evropo. *Delo*, 21. januar 1991, št. 16, str. 9.

Cesar Karel odlikoval slovenske junake. *Slovenec*, 28. november 1916, št. 273, str. 1.

Cesar Karel vnovič pohvalil sinove naše dežele. *Slovenec*, 1. december 1916, št. 276, str. 4.

Čimprej v ES. *Večer*, 1. oktober 1993, str. 6.

Dejan Pušenjak, Zgodba evropskega zahoda. *Delo*, 27. maj 2002, št. 119, str. 2.

Dunajsko prebivalstvo prvokrat videlo malega prestolonaslednika. *Slovenec*, 2. december 1916, št. 276, str. 2.

ES mora priznati Hrvaško in Slovenijo. *Večer*, 11. maj 1991, str. 3.

France Bučar, Otto von Habsburg – moč onstran trga. *Celovski zvon* (1989), št. 23, str. 84, 87.

Gregor Antoličič, »Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!«: izbruh prve svetovne vojne v habsburški monarhiji. *Studia Historica Slovenica*, let. 15 (2015), št. 2, str. 259–280.

Gregor Antoličič, Nadvojvoda Evgen 1863–1954. *Prispevki za novejšo zgodovino*, let. 55 (2015), št. 2, str. 199–213.

Habsburg v družbi s Titom? *Večer*, 1. april 1993, str. 11.

Janez Markeš, Intervju – Otto von Habsburg. *Mag*, 20. december 1995, št. 36.

Jože Plešnar, Dunajsko zadnje slovo. *Večer*, 18. julij 2011, str. 7.

Katja Šeruga, Domače nesporazume rešujte doma. *Večer*, 17. februar 2000, str. 6.

Kongres Panevropske unije. *Večer*, 11. december 1990, str. 2.

Kranjc Jože, Evropska vloga Slovenije. *Večer*, 18. januar 1991, str. 6.

M. A. Oblak, Podpora Evroposlancev? *Delo*, 19. januar 1988, št. 15, str. 1.

M. A. Oblak, Pomoč dvanajsterice za izhod iz krize. *Delo*, 20. januar, št. 16, str. 1.

Otto-Habsburg_Ehefrau-starb-im-?from=suche.intern.portal, 27. 1. 2016; »Umrli nesojeni cesar Otto Habsburški, *Večer*, 5. julij 2011, str. 5; »Habsburg: Last heir to Austro-Hungarian empire dies, 4. julij 2011, dostopno: <http://www.bbc.com/news/world-europe-14019319>, 22. 1. 2016; »Otto von Habsburg im Alter von 98 Jahren gestorben«, *Die Welt*, 4. julij 2011, dostopno: <http://www.welt.de/kultur/article13466249/Otto-von-Habsburg-im-Alter-von-98-Jahren-gestorben.html>, 22. 1. 2016; »Hunderte ehren den Kaisersohn«, *Die Welt*, 10. julij 2011, dostopno: <http://www.welt.de/regionales/muenchen/article13479288/Hunderte-ehren-den-Kaisersohn.html>, 22. 1. 2016; »Ungarn nahm Abschied vom Kaisersohn«, *Die Presse*, 17. julij 2011, dostopno: <http://diepresse.com/home/zeitgeschichte/678720/Ungarn-nahm-Abschied-vom-Kaisersohn?from=suche.intern.portal>, 22. 1. 2016; Jože Plešnar, »Dunajsko zadnje slovo«, *Večer*, 18. julija 2011, str. 7; »Otto von Habsburg legel k večnemu počitku«, RTV Slovenija, 16. julij 2011, dostopno: <http://www.rtvlo.si/svet/foto-otto-von-habsburg-legel-k-vecnemu-pocitku/262078>, 22. 1. 2016; »Türk: Von Habsburg eden najdoslednejših zagovornikov združevanja Evrope«, STA, 4. julij 2011, dostopno: <https://www.sta.si/1653223/turk-von-habsburg-eden-najdoslednejsh-zagovornikov-zdruzevanja-evrope>, 22. 1. 2016.

- M. Ozmeč, Naš cilj je še vedno velika Evropa. *Štajerski tednik*, 13. marec 2003, št. 10, str. 6.
- Nobenih sklepov, le pozivi. *Večer*, 14. avgust 1991, str. 6.
- Obisk Otta von Habsburga. *Delo*, 16. februar 2000, št. 38, str. 24.
- Otto von Habsburg v Ljubljani. *Delo*, 30. september, št. 227, str. 52.
- Otto von Habsburg, Nemški birokrat in severni Pireneji. *Večer*, 26. oktober 2006, str. 8.
- Petra Zemljič, Združevanje v Evropi bo mogoče le ob spoštovanju razlik. *Večer*, 27. maj 2002, str. 2.
- Poslednji Habsburg med prekmurskimi Madžari. *Večer*, 29. marec 1993, str. 3.
- Princ Oton častni občan že treh petin občin. *Slovenec*, 14. julij 1935, št. 159a, str. 2.
- Sklepi MZ in evropski položaj. *Slovenec*, 1. september 1935, št. 200, str. 1.
- Srebrna rogova domačima pešpolkoma. *Slovenec*, 29. november 1916, št. 274, str. 2.
- Toni Perič, Rekli so, da sem neodgovoren. *Večer*, 5. april 1991, str. 2.
- Umrli nesojeni cesar Otto Habsburški. *Večer*, 5. julij 2011, str. 5.
- Ustanovljeno Slovensko panevropsko gibanje. *Delo*, št. 22, 27. januar 1992, str. 1.
- Vesel dogodek v cesarski hiši. *Slovenec*, 20. november 1912, št. 267, str. 3.
- Vesel dogodek v cesarski hiši. *Slovenski narod*, 20. november 1912, št. 267, str. 3.
- V Jugoslaviji ne bo prišlo do spopadov. *Delo*, 18. januar 1991, št. 15, str. 16.
- Za ohranitev Jugoslavije. *Večer*, 16. marec 1991, str. 2.

Spletni članki Slovenske tiskovne agencije (STA)

- Čestitka Otta von Habsburga Milanu Kučanu. *STA*, 8. oktober 1992, dostopno: <https://www.sta.si/828135/cestitka-otta-von-habsburga-milanu-kucanu?q=ott,von,habsbur>, 22. 1. 2016.
- Čestitka Panevropske unije. *STA*, 17. januar 1992, dostopno: <https://www.sta.si/911439/cestitka-panevropske-unije?q=ott,von,habsburg>, 22. 1. 2016.
- Dvajset let od piknika, ki je odgrnil železno zaveso. *STA*, 19. avgust 2009, dostopno: <https://www.sta.si/1418622/dvajset-let-od-piknika-ki-je-odgrnil-zelezno-zaveso?q=ott,von,habsbur>, 22. 1. 2016.
- Evropski parlament zahteva razširitev mandata entot ZN. *STA*, 9. april 1992, dostopno: <https://www.sta.si/1002218/evropski-parlament-zahteva-razsiretev-mandata-enot-zn>, 23. 1. 2016.
- Habsburg von Otto, Panevropska unija močno podpira širitev. *STA*, 27. maj 2006, dostopno: <https://www.sta.si/1056502/otto-von-habsburg-panevropska-unija-mocno-podpira-siritev?q=ott,von,habsbur>, 21. 1. 2016.
- Mag: Intervju – Otto von Habsburg. *STA*, 20. december 1995, dostopno: <https://www.sta.si/178761/mag-intervju-otto-von-habsburg>, 21. 1. 2016.
- Otto von Habsburg Za hitro širitev Evropske unije. *STA*, 16. februar 2000, dostopno: <https://www.sta.si/467081/otto-von-habsburg-za-hitro-siritev-evropske-unije>, 23. 1. 2016.

Panevropsko gibanje o vlogi malih držav v povezani Evropi. *STA*, 25. maj 2002, dostopno: <https://www.sta.si/647486/paneovropsko-gibanje-o-vlogi-malih-drzav-v-povezani-evropi>, 23. 1. 2016.

Poslanec Evropskega parlamenta Otto von Habsburg na obisku v DZ RS. *STA*, 29. september 1993, dostopno: <https://www.sta.si/31746/poslanec-evropskega-parlamenta-otto-von-habsburg-na-obisku-v-dz-rs>, 22. 1. 2016.

Predsednik Panevropske unije na obisku v Sloveniji. *STA*, 15. februar 2000, dostopno: <https://www.sta.si/466804/predsednik-paneovropske-unije-na-obisku-v-sloveniji>, 21. 1. 2016.

Predsednik Panevropskega gibanja Otto von Habsburg na obisku v Ljubljani. *STA*, 29. september 1993, dostopno: <https://www.sta.si/31729/predsednik-paneovropskega-gibanja-otto-von-habsburg-na-obisku-v-ljubljani>, 23. 1. 2016.

Slavnostna akademija Slovenskega panevropskega gibanja ob vstopu Slovenije v EU. *STA*, 1. maj 2004, dostopno: <https://www.sta.si/829724/slavnostna-akademija-slovskega-paneovropskega-gibanja-ob-vstopu-slovenije-v-eu>, 21. 1. 2016.

Slovenija življenjskega pomena za Evropsko skupnost. 30. april 1992, dostopno: <https://www.sta.si/1033749/slovenija-zivljenjskega-pomena-za-evropsko-skupnost>, 21. 1. 2016.

Srečanje na tromeji. *STA*, 16. september 2000, dostopno: <https://www.sta.si/588572/srecanje-na-tromeji?q=ott,von,habsbur>, 22. 1. 2016.

Türk: Von Habsburg eden najdoslednejših zagovornikov združevanja Evrope. *STA*, 4. julij 2011, dostopno: <https://www.sta.si/1653223/turk-von-habsburg-eden-najdoslednej-sih-zagovornikov-zdruzevanja-evrope>, 22. 1. 2016.

Von Habsburg podpira vključevanje Slovenije v EU. *STA*, 17. februar 2000, dostopno: <https://www.sta.si/467415/von-habsburg-podpira-vkljucivanje-slovenije-v-eu>, 22. 1. 2016.

Spletni članki in viri

Andrej Mrak, Navdušene koračnice za polk cesarjeviča Otta, dostopno: <https://www.rtvsllo.si/kultura/razglednice-preteklosti/navdusene-koracnice-za-polk-cesarjevica-ota/296640>, 24. 1. 2016.

Boštjan Prevc, Otto von Habsburg je delal za mir. *Družina*, 18. julij 2011, dostopno: <http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/clanek/18.07.2011-20>, 24. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP 12. marca 1981, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP 13. januarja 1983 na temo Estonija, Litva, Latvija, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP 15. oktobra 1980 na temo Konferenca OVSE-ja v Madridu, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP 17. decembra 1981 na temo Situacija na Poljskem, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP 17. januarja 1985 na temo Pristop Španije in Portugalske, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP 23. oktobra 1986 na temo Apel za vzpostavitev demokracije v vzhodni Evropi, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 23. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v Evropskem parlamentu 9. julij 1991 na temo Situacija v Jugoslaviji, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 22. 1. 2016.

Govor Otta von Habsburga v EP na temo Prošnja za članstvo Madžarske, 6. maj 1999, dostopno: <http://www.ottovonhabsburg.org/medien/text/EP-Broschhrevonhabsburg-de.pdf>, 22. 1. 2016.

Habsburg: Last heir to Austro-Hungarian empire dies. BBC, 4. julij 2011, dostopno: <http://www.bbc.com/news/world-europe-14019319>, 22. 1. 2016.

Hans Werner Scheidl, Otto Habsburg Ehefrau starb im Familienkreis. *Die Presse*, 4. februar 2010, dostopno: http://diepresse.com/home/leben/mensch/537220/Otto-Habsburg_Ehefrau-starb-im-?from=suche.intern.portal, 27. 1. 2016.

Hunderte ehren den Kaisersohn. *Die Welt*, 10. julij 2011, dostopno: <http://www.welt.de/regionales/muenchen/article13479288/Hunderte-ehren-den-Kaisersohn.html>, 22. 1. 2016.

M. Fleischhacker, C. Ultsch, Otto Habsburg: Ich habe sie alle gekannt. *Die Presse*, 9. november 2007, dostopno: http://diepresse.com/home/panorama/oesterreich/342228/Otto-Habsburg_Ich-habe-sie-alle-gekannt, 22. 1. 2016.

Martin Mutschlechner, The Habsburg Crisis. *Die Welt der Habsburger*, dostopno: <http://www.habsburger.net/en/chapter/habsburg-crisis>, 21. 1. 2016.

Otto von Habsburg im Alter von 98 Jahren gestorben. *Die Welt*, 4. julij 2011, dostopno: <http://www.welt.de/kultur/article13466249/Otto-von-Habsburg-im-Alter-von-98-Jahren-gestorben.html>, 22. 1. 2016.

Otto von Habsburg legel k večnemu počitku. RTV Slovenija, 16. julij 2011, dostopno: <http://www.rtvlo.si/svet/foto-otto-von-habsburg-legal-k-vecnemu-pocitku/262078>, 22. 1. 2016.

PanEuropa. PanEuropa history, dostopno: <http://www.paneuropa.org/>, 23. 2. 2015.

Pet novih vzornikov. *Družina*, 10. oktober 2004, dostopno: <http://www.druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/clanek/53-41-CerkevPoSvetu-1>, 24. 1. 2016.

Seligspredung: Habsburg-Ärger über Medien. *Die Presse*, 29. september 2004, dostopno: http://diepresse.com/home/politik/innenpolitik/177195/Seligspredung_HabsburgAerger-uber-Medien-?from=suche.intern.portal, 28. 1. 2016.

Ungarn nahm Abschied vom Kaisersohn. *Die Presse*, 17. julij 2011, dostopno: <http://diepresse.com/home/zeitgeschichte/678720/Ungarn-nahm-Abschied-vom-Kaisersohn?from=suche.intern.portal>, 22. 1. 2016.

U. Červek, Piknik, ki je natrgal železno zaveso. *Delo*, 19. avgust 2009, dostopno: <http://www.delo.si/svet/evropa/piknik-ki-je-natrgal-zelezno-zaveso.html>, 23. 1. 2016.

U. Kulke, F. Müller, Der kaiserliche Strippenzieher. *Die Welt*, 28. junij 2007, dostopno: <http://www.welt.de/politik/article980984/Der-kaiserliche-Strippenzieher.html>, 27. 1. 2016.

University of Wisconsin Digital Collection- United States Department of State. *Foreign relations of the United States. Conference at Quebec, 1944*, str. 367–369, dostopno: <http://digioll.library.wisc.edu/cgi-bin/FRUS/FRUS-idx?id=FRUS.FRUS1944>, 22. 1. 2016.

University of Wisconsin Digital Collection, *The first Quebec Conference and related conversations at Hyde Park and Washington*, str. 1111–1113, dostopno: <http://digioll.library.wisc.edu/cgi-bin/FRUS/FRUS-idx?id=FRUS.FRUS1943>, 23. 1. 2016.

Zgodovinsko društvo IR 17, dostopno: <http://www.ir-17.com/podelitev-prapora/>, 24. 1. 2016.

Avdio-vizualni viri

Otto von Habsburg. arhiv TV Dnevnik, 6. 7. 1991, dostopno: <http://4d.rtvlo.si/arhiv/razlicni-prispevki/151364381>, 20. 1. 2016.

Rosvita Pesek, Njegovo visočanstvo Otto von Habsburg (pogovorna oddaja TV Slovenija) (Ljubljana 2011), dostopno: <http://4d.rtvlo.si/arhiv/dokumentarni-filmi-in-oddaje-informativni-program/110787278>, 21. 1. 2016.

Vanja Vinković, Otto i Hrvati (DVD), Svezadar. Zadar, 2013.

Literatura

Ali Žerdin, France Bučar, *Delo*. Ljubljana, 2015.

Andrej Rahten, *Izidor Cankar: diplomat dveh Jugoslavij*. Ljubljana, 2009.

Andrej Rahten, *Prestolonaslednikova smrt: po sledih slovenskih interpretacij sarajevskega atentata*. Ljubljana, 2014.

Arnold Suppan, *Jugoslawien und Österreich 1918–1938*. Dunaj, 1996.

Desetletje slovenskega panevropskega gibanja. Ur. Andrej Rahten. Celje, 2001.

Elisabeth Barker, *Churchill i Eden u ratu*. Zagreb, 1980.

Erich Feigl, *Otto von Habsburg-Profil eines Lebens*. Dunaj, 1992.

Erich H. P. Corfunke, Zita, *Kaiserin von Österreich und Königin von Ungarn*. Dunaj, 1986.

Eva Demmerle, *Habsburžani*. Ljubljana, 2013.

France M. Dolinar, Tuji tisk o vlogi Cerkve v procesu demokratičnih sprememb, osamosvajanja in mednarodnega priznanja Republike Slovenije. *Živeti hočemo v suvereni državi slovenskega naroda*. Uredila Tadeja Petrovič Jerina. Celje, 2005.

Gordon-Brook-Shepherd, Poslednji Habsburžan. *Delo*. Ljubljana, 1972.

Gordon-Brook-Shepherd, *Uncrowned Emperor: The Life and Times of Otto von Habsburg*. London, 2003.

Kurt Schuschnigg, *Im Kampf gegen Hitler. Die Überwindung der Anschlussidee*. Dunaj-München, 1988.

Milan Vanku, *Mala antanta 1920–1938*. Užice, 1969.

P. Dusek, E. Weinzierl, A. Pelinka, *Zeitgeschichte im Aufriss-Östereich seit 1918, 50 Jahre Zweite Republik*. Dunaj, 1995.

Peter Pirker, *Gegen das Dritte Reich*. Celovec, 2010.

Rosvita Pesek, *Bučar*. Mohorjeva založba. Celovec, 2016.

Stephan Baier in Eva Demmerle, *Otto von Habsburg – životopis*. Hrvatska Paneuropska unija (Zagreb, 2005).

Studia paneuropea I. Ur. France Bučar, Mateja Ratej, Igor Kovač. Ljubljana, 2006.

William Shirer, *Vzpon in padec Tretjega rajha*. DZS, Ljubljana, 1969).

OTTO VON HABSURG AND SLOVENES

Summary

Otto von Habsburg can be described as one of the greatest Europeans. Born as heir to the Austria-Hungary throne, he became a political refugee at the age of six and because of the dissolution of the monarchy. His father Karl and mother Zita influenced his personality in early childhood. While growing up in a changing world his main political goal was not the crown, but the fight against Nazism and later unified Europe. For more than three decades he was president of the Paneuropean Union and as such he strived for a unified Europe and freedom for all Europeans. As a member of the European Parliament for more than 20 years he followed the same goal. With his powerful political and personal role, he influenced the independence of Slovenia and its joining the European Union. Back in 1988 he already offered his help and it was by his merit that France Bučar could report on situation in Yugoslavia in the European parliament. In January 1991, he visited Slovenia for the first time and he publicly announced his support in the independence process. After the war in 1991 he personally checked the situation in Slovenia in introduced it to the European parliament. He criticised the European politics that was indifferent to the Yugoslav conflict. For him Slovenia was a county, which could play an important role in the EU and therefore he was in favour of its quick joining the EU. His role in the Slovene independence process is little known; only the University of Maribor honoured him with awarding him the title of honorary senator.

OTTO VON HABSURG UND SLOWENEN

Zusammenfassung

Otto von Habsburg kann hinsichtlich seines Lebenslaufs als einer der bedeutendsten Europäer bezeichnet werden. Als Thronfolger von Österreich-Ungarn geboren war er wegen des Zerfalls der Monarchie als Sechsjähriger ein politischer Flüchtling. In früher Kindheit beeinflussten sein Vater Karl und seine Mutter Zita seine Persönlichkeit. Mit dem Erwachsenwerden und Weltveränderung wurde sein politischer Hauptziel nicht die Krone, sondern der Kampf gegen Nazismus und später die Vereinigung Europas. Für ein

vereinigtes Europa und für die Freiheit aller Europäer bemühte er sich mehr als drei Jahrzehnte als Präsident der Paneuropäischen Union. Für ein vereinigtes Europa arbeitete er zwanzig Jahre auch in Europäischen Parlament. Mit seiner politischen und persönlichen Rolle unterstützte er auch die Verselbständigung Sloweniens und den Beitritt zur Europäischen Union. Er bot seine Hilfe schon im Jahr 1988 an, als dank ihm France Bučar im Europäischen Parlament die Lage in Jugoslawien vorstellen durfte. Otto von Habsburg besuchte Slowenien zum ersten Mal 1991 und er drückte öffentlich eine Unterstützung bei der Verständigung aus. Gleich nach dem Krieg im Jahre 1991 überprüfte er die Lage in Slowenien persönlich und berichtete darüber im Europäischen Parlament. Die europäische Politik, die bezüglich des Jugoslawien-Konflikts indifferent war, kritisierte er laut und deutlich. Slowenien sah er als ein Land, das eine wichtige Rolle in der EU spielen könnte und deswegen bemühte er sich um einen schnellstmöglichen Beitritt Sloweniens zur EU. Seine Rolle bei der Verselbständigung Sloweniens ist wenig bekannt; nur die Universität Maribor würdigte ihm mit dem Titel des Ehrensensors.